

Giá : 0\$60.

INDO-CHINOIS

8°

589

TUỒNG CẢI LU'ONG *theater*

CHIÊU-QUÂN

GIÁP MẶT HÁN-HOÀNG

Diễn từ lúc Chiêu-Quân còn ở Lảnh-cung, cho đến được về
ngôi Tây-cung, Lỗ-phi bị dày, Mao-diên-Thọ lưu-ly khôn-dồn.

TRƯƠNG-QUANG-TIÊN ĐẶT

Bản tuồng này có 14 cái hình chụp

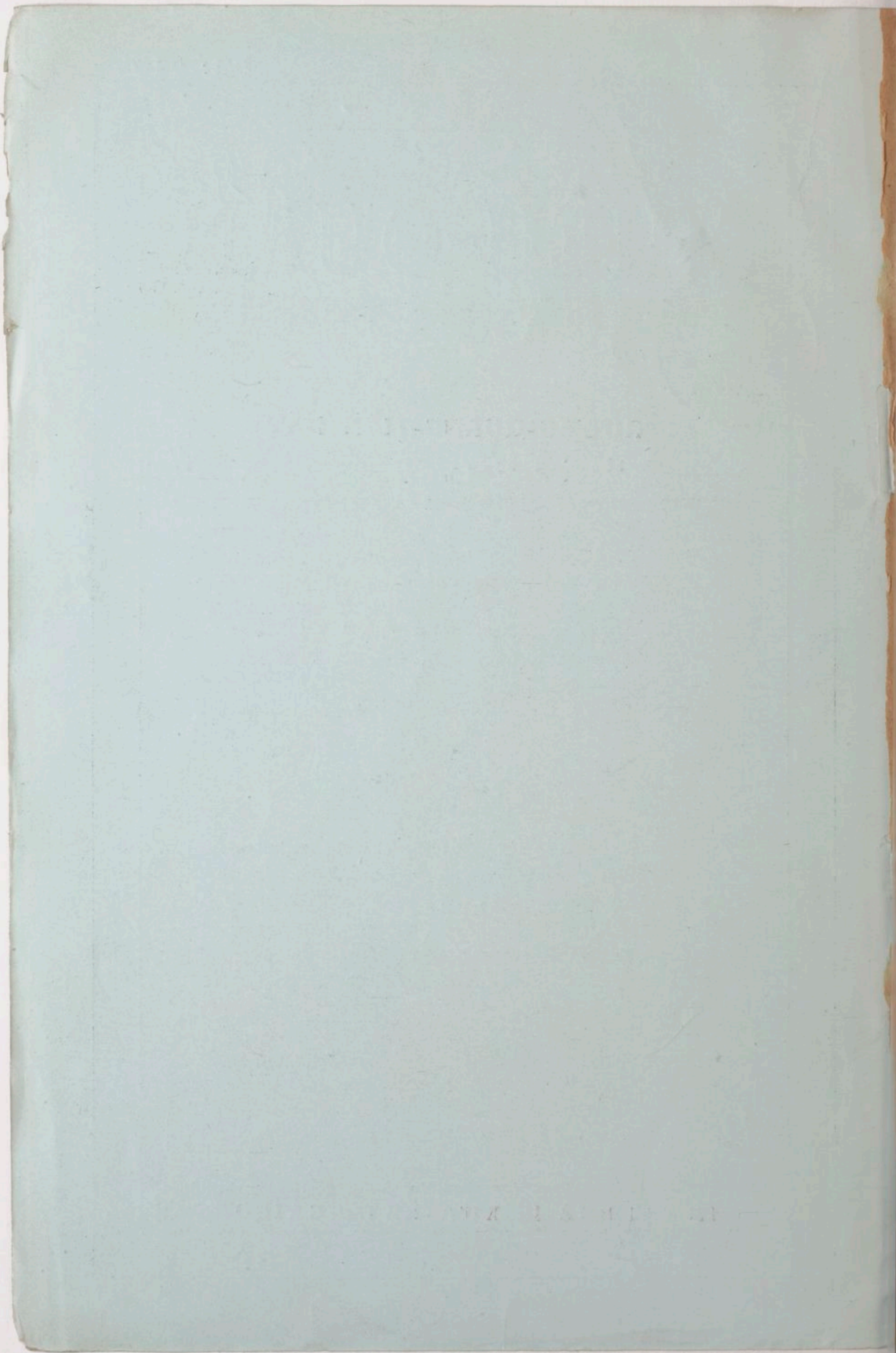
DEPOT LEGA
INDOCHINE

N° 8107

Chiêu-Quân tuy đã giáp mặt Hán-Hoàng ; nhưng lòng vẫn buồn rầu, thương cha nhớ mẹ

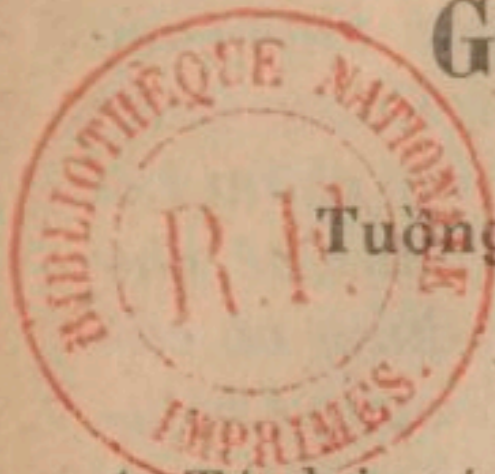
IN TẠI NHÀ IN XƯA-NAY — SAIGON

CHIÊU-QUÂN

Giáp mặt Hán-Hoàng

Tuồng phân làm chín màn, 57 bài ca

	Bài		Bài
1. Tư-dại-oán.	2	14. Nam-ai.	1
2. Tây-thi.	2	15. Hồ-quân.	1
3. Cồ-bản.	2	16. Khổng-minh.	2
4. Xuân-tinh.	4	17. Mâu-tâm-tử.	3
5. Văn-thiên-trường.	1	18. Lưu-thủy-đoãn.	1
6. Lưu-thủy-trường.	1	19. Ngủ-diêm.	4
7. Vọng-cồ.	4	20. Bài-tạ.	3
8. Bình-bán-văn.	4	21. Khóc-hoàng-thiên.	5
9. Kim-tiền.	4	22. Ru-con.	1
10. Thu-hồ.	1	23. Long-hồ.	3
11. Hành-vân.	5	24. Bản-tiêu.	1
12. Bát-man-tấn-cống.	1	25. Lưu-thủy-tầu-mã.	2
13. Xuân-nữ.	2	26. Bài-thi.	2

SƠ DẪN SỰ TÍCH

Màn nhất: Chiêu-Quân ngồi tại lãnh-cung than thở Trương-nội-giám vào khuyên.

Màn nhì: Vợ chồng Vương-Trung từ bị đày ra Liêu-Đông, muốn phân khổ-sở. Cùng nhau than vãn, kể Diêu-thị đến kỳ thai-sản, sanh được một gái, đặt tên là Thoại-chiêu-Quân.

Màn ba: Chánh-cung Lâm-Hậu nhưn đêm trắng, dạo chơi khắp các cung. Đến gần lãnh-cung, nghe tiếng người than-khóc, bảo cung-nữ kêu hỏi, mới biết là Chiêu-Quân bị gian-thần Mao-diên-Thọ mạo chỉ giam cầm, bèn lập-tức đến tâu cùng vua Hán.

Màn tư: Vua Hán cùng Lỗ-phi đang ngồi tại tây-cung uống rượu. Bọn nữ-nhạc ca-xang. Bấy giờ Lỗ-phi mới gièm-pha cùng vua Hán rằng: Lâm-Hậu hằng ngày nguyên rửa

gò mđ-ch.

589

vua, và ăn nói nhiều điều vô lễ. Lâm Hậu rình nghe, bèn xốc vào mắng nhiết Lỗ-phi, rồi dạy sắp cung-nữ lúi đánh. Đoạn nắm áo vua kéo đi, bảo rằng có giặc. Đến gần lãnh-cung Lâm-hậu đặt ghế mời vua ngồi, và tỏ thật sự Chiêu-Quân bị oan-uổng. Vua giục mình nói : khi trước trăm chấm Lỗ-phi, còn Chiêu-Quân thì đã dạy Mao-diên-Thọ đưa về, chớ không hề có bắt tội. Lâm-Hậu lại nói rõ hình dung và cử-chỉ của Chiêu-Quân, rồi dắt vua thẳng tới lãnh-cung Chiêu-Quân vẫn ngồi than thở bọn cung-nữ gọi cửa, Trương nội-giám mở cửa, Chiêu-Quân bước ra làm lễ, cùng vua kể hết những nỗi oan khổ trót năm trường. Ba người dắt về cung.

Màn năm : Vua Hán sai Lý-Lăng đem quân vây nhà bắt Mao-diên-Thọ chém và tru-lục hết cả nhà, tịch biên gia-sản. Lâm-hậu viết một đạo chỉ, sai nội-giám đến bắt Lỗ-phi giam vào lãnh cung để đền bù tội ác. Lâm-hậu lại bảo vua cùng Chiêu-Quân ngày hôm ấy thành thân, rồi cáo từ lui ra.

Màn sáu : Lý-Lăng đem quân đến vây nhà. Mao-diên-Thọ hay, thoát khỏi. Quân vào bắt cả gia quyến về chém hết, và tịch kỹ tài-sản.

Màn bảy : Nội-giám đến tuyên đọc thánh chỉ, lột hết mũ áo, dắt Lỗ-phi giam lại lãnh cung. Lỗ-phi vào lãnh-cung, biết không thể thoát ra được, bèn tự-tử.

Màn tám : Mao-diên-Thọ trốn khỏi, qua Phiên, cậy Vệ-Luật tâu giúp với vua Phiên, để thâu dụng mình, được có dụng bực tranh Chiêu-Quân lên, khiến vua Phiên trông thấy động tình, rồi hơn đó sể tâu xin cất binh đánh Hán, trước là khuấy-rối nhà Hán, sau là trả thù Chiêu-Quân cho được mới nghe, Vệ-Luật y lời, hứa sẽ giúp sức.

Màn chín : Chiêu-Quân tâu vua Hán, cho vời cha mẹ mình về Kinh. Vua sai Triệu-học Sĩ đến Việt-châu. Triệu-học-Sĩ về tâu rằng : vợ chồng hoàng-thân năm trước đã có thánh chỉ đày ra Liêu-đông rồi nên nay làm không thấy. Vua và Chiêu-Quân giục mình, biết là lại trùng kế Mao-diên-Thọ nữa bèn sai thẳng đến Liêu-đông. Bấy giờ rước được vợ chồng Vương-Trung về triều, cùng với Chiêu-Quân giáp mặt. Một nhà sum-hiệp, kể sao xiết nỗi vui-mừng.

CHIÊU-QUÂN

Giáp mặt Hán-Hoàng

MÀN THỨ NHẤT

(Dở màn ra thấy Chiêu-Quân ngồi tại lãnh cung,
nét mặt tru sầu, tóc-tai đã-dượi)

CHIÊU-QUÂN THAN: Trời đất ôi! Trời đất có hay nông-nỗi; cha mẹ ôi! Mẹ cha nào rõ căn nguyên, sao thánh-hoàng nở chẳng xét tình, để thần-thiếp phải đành thọ khốn. Ngổ dặng dựa mình rờng chung gối phụng, nào hay xa nệm túy rẻ màn loan, nghĩ nỗi-niềm đau thấu tâm-can, nhìn tình cảnh như dần phế-phũ! (Chiêu-Quân than dứt lời, thấy trong mình hơi yếu, bèn lấy gương soi, thì trông thấy mặt vỏ mình gầy, giục mình kinh-sợ, tự hỏi mình rằng:) Uả hay! Hạo-nguyệt Chiêu-Quân! Hạo-nguyệt Chiêu-Quân, vì sao ra nông-nỗi như vậy? vì sao đến mình gầy mặt vỏ? Than ôi!

VỌNG-CỒ

Nhìn vào gương thêm kbiếp
Hết kể chi kiếp má-hồng
Từ giam lãnh-cung thối lòng
Đau đớn như ai dần
Ngày đêm tui thân than phần
Hỏi trời kia ông ghét gì hồng-nhan!
Mà làm cho nguy-khốn
Cho kiếp trần luống những lăm-than!
Cho dở-dang muôn việc
Cho má-hồng phải thiệt-thời thân
Nhìn cảnh-tình luyến cay-đắng lòng
Mà sanh bệnh khốn-cùng!
Thở tình rờng máu tươi
Mặt như chàm, ruột tợ dầu sôi
Ngậm đắng nuốt cay như vầy

Vóc liễu gãy mười phân thắm thay!
Trong chốn lãnh-cung này,
Không thể gượng làm khuây
Ôi lạnh-lẻo suốt đêm những ngày
Nhưng Thánh-hoàng nào hay biết chi!

THAN: Vương-Tường ôi! (Nàng chính tên là Vương-Tường, tự Hạo-nguyệt Chiêu-Quân) Còn chi cái hồng-nhan mà kể, đào phai màu liễu đã kém tươi, xót thương thay cũng một kiếp người, công cha mẹ một đời đành cướp.

TRƯƠNG-NỘI-GIÁM (bước vào) NÓI: Bẩm lệnh-bà, xin chờ ưu-tư thông-thiết, hãy nên gượng-gạo làm khuây, khá gìn vàng giữ ngọc hằng ngày, mưa hoại thể liễu thân thể ấy.

CHIÊU-QUÂN NÓI: Nhà người nói có lẽ phải. Nhưng mà, Trương-nội-giám ôi!

VĂN-THIÊN-TƯỜNG

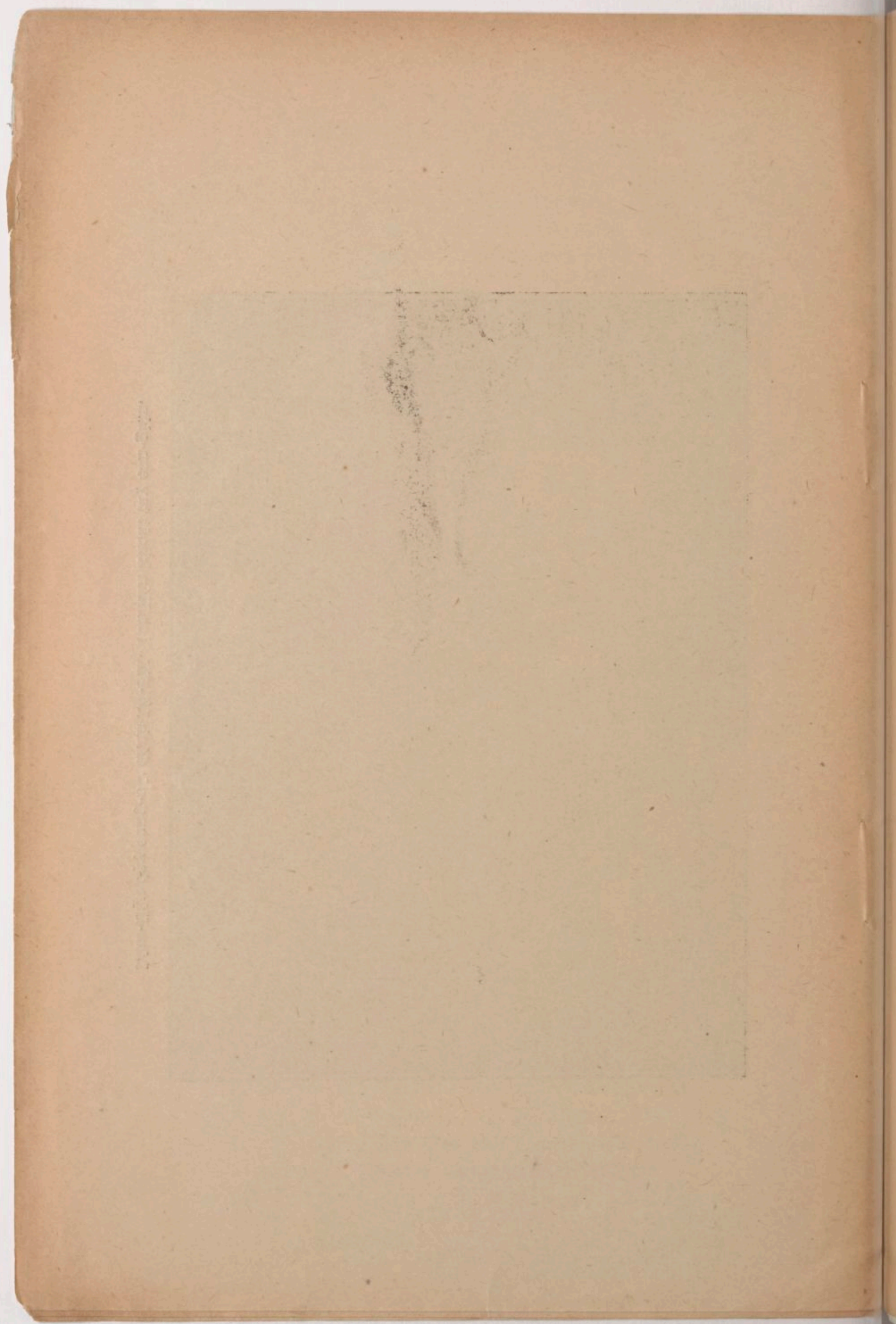
Làm gì tôi không biết tiếc tấm thân
Nhưng đắng-cay chua-xót chẳng cùng!
Thành không thể gượng cứ nên.
Biết sao giải lòng buồn!
Này này kia thử xem, có phải vậy chăng?
Đông kia qua rồi xuân tươi tung-bừng,
Cảnh trăm hoa rập-rờn đua-nở.
Muôn vật đều vậy vui, đó thôi,
Nay xem lại thi thân tôi, thật chẳng may.
Khác chi hoa kia đã khỏi chồi, chẳng ai nghĩ.
Chúa xuân cũng khéo hững hờ, buồn thân tôi.
Nhiều phen toan chết phứt cho rồi,
Nhưng xét kỹ.
Chết đi chỉ uổng cái đời.
Nào kẻ đoái hoài, nào ai soi tình đây!
Bởi cứ nên nay, bệnh ngày càng nguy.
Tấm thân ở lãnh-cung này.
Thì thang-thuốc chẳng có chi,
Nghĩ cho cùng lòng đau đớn thay!

NỘI-GIÁM NÓI: Dạ dám bẩm lệnh-bà, xin lệnh-bà nghĩ lại.

CA TIẾP: Người đời sao cho khỏi sự nhục vinh
Nhục vinh vinh nhục nó bất thường
Bà nay chẳng giữ lấy thân

Lâm-Hậu dạy cung-nữ đánh Lô-Phi. Vua Hán khoát tay can-gián.

Cứ mua nảo chác phiền
Thì còn gì mà mong, Thánh-thượng hồi tâm
Sao giữ sao cho trọn cái má-hồng.

CHIÊU-QUÂN: Lẽ đâu tôi chẳng cùng xét-nét.
Né cố hoài chi cho khổ thân.

NÓI LỐI: Xin đa tạ mấy lời khuyên-giải, chính tôi đây cũng
nghĩ cạn rồi, nhưng ức lòng không thể tỏ-bày, thành ra luồn
đắng-cay trong dạ (Trương nội-giám ngậm ngùi lui ra Chiêu-Quân
than một mình) Thánh-hoàng ôi, giấc mộng thiếp mong còn
gặp-gỡ, lãnh-cung ai hay phải giam cầm, lụy doanh tròng tất
dạ bùng-khuân, hồn theo mộng năm canh dờ-dật. Trời đất ôi!

NGÂM: « Soi gương luồn những đau lòng,
« Dung-nhan thôi hẳn muôn phần khác xưa.

HẠ MÀN

MÀN THỨ NHÌ

(Dỡ màn ra thấy vợ chồng Vương-Trung ngồi tại nhà bếp)

VƯƠNG-TRUNG NÓI: Này mẹ ôi, vợ chồng ta từ bị đày
ra Liêu-Đông này đến nay, dẫu bổng-lộc làm quan lúc trước,
còn ít nhiều nhưng được là bao, xem mỗi ngày một hụi một
hao, ngồi ăn thét núi nào chẳng lở! Vả chẳng Lâm-trấn-Cao,
thật là kẻ hiểm sâu đảo-đề, hà-khắc ta nhục-nhả đến điều,
bởi vậy mà, bạc vàng dành-dụm được bao nhiêu, dành dứt
lót hết vào bụng hắn. Tính lại thì chưa được nửa năm mà.

HÀNH-VÂN

Thật tan-tành, dờ-dật không còn
Thăm hại nhiều cơn.
Bữa no bữa đói, rách-rưới lang-than
Chỉ có hai vợ chồng tro-trọi.
Trần-Cao chơi ác
Nó lại đi bắt mình làm công.
Chức hỏa-đầu nghĩ thân thẹn-thường.
Ban ngày lo việc, bếp nồi cho xong.
Tối lại canh-phòng, giữ-gìn nghiêm-nhặt.

Lại còn thêm ngoài trong lớp-lang.
Thương thay cho lão, tứ phẩm đương-đường.
Bị kẻ gian-thần
Mới là ra làm-than khổ thân.

DIÊU-THỊ : Thôi cũng đừng ngậm thõngùi than.
Dầu sao ta cũng
Phải cam bóp bụng đó ông.

VƯƠNG-TRUNG NÓI : Mụ ôi ! nghĩ lại như con gái ta,

Tiếp VĂN-THIÊN-TƯỜNG

Hôm nay thôi còn chi mong, thoát được thân.
Nơi lãnh-cung chịu khổ muôn phần.
Thêm chồng vợ, ta đây lại mắc tai nạn,
Thì vô phang.
Làm sao trông thoát khỏi hang hùm.
Chắc thôi lại, bỏ xương đất khách dả dành
Thêm nghĩ đau lòng, phần thương thân phần con !
Thử xét kỹ xem, cuộc đời nhiều phen.
Vấn tựa giấc mộng khác nào
Bùng con mắt dậy thấy đâu !
Việc trước cùng điều sau, khác nhau.

(Vương-Trung vừa ca vừa ứa nước mắt khóc)

DIÊU-THỊ : (ngậm ngùi) NÓI : Thôi, kể chi nỗi đoạn trường
cho lắm, khiến lòng tôi những ngậm-ngùi thêm, này ông
nó ôi, nhớ khi con ta sắp bước chơn, có căn-dặn mấy lời
dịch-dáng.

RẰNG ; Mẹ đã có thai bảy tháng, vậy thì xin mẹ ráng
ghi lòng, nếu mà sanh con trai, thì đặt cho Kim-Hồ là danh,
còn như con gái, thì đặt Thoại-Chiêu-Quân càng tốt. Trời
dắt ôi !

CA TIẾP : Thương thay, trẻ đà đi rồi
Tiếng nói hôm nay.
Ta còn nhớ hoài, xót-xa thay !
Vậy thì ngày nay, tôi có thai.
Đà trót mười bốn trắng, tại sao xem
Mà cũng không thấy vẻ chi, càng
Thêm ái-ngại.

VƯƠNG-TRUNG : Cái cuộc sãn-thai thì, thôi khác chi.
Trái mùi trên cây tự khắc đến kỳ
Phải rơi-rụng, không có thể vội-vàng
Xin chớ tru-phiền
Mà sanh bệnh chẳng nên, đó mụ ôi!
Hãy khá lo thân, nghỉ chi điều viên-dong,
Canh ba trống đã điểm thùng!
Cùng nhau nệm cỏ ta toan
Nghỉ-ngơi hầu dưỡng thân, đó mụ ôi!

(Vợ chồng toan trải nệm cỏ để nghỉ, thì bỗng nhiên Diêu-thị thấy đau bụng, biết là thai-sãn đã đến kỳ, bèn kêu Vương-Trung)

DIÊU-THỊ NÓI : Này ông ôi, không biết sao mà, bụng tôi bắt quặn đau từ đoạn! ôi... ôi...! Đau quá đi ông ôi! (ôm bụng nhăn mặt) lại còn thêm búng-rụng tứ chi, đau thắt lưng hạn xuất dầm-dề, đỡ! đỡ giúp tôi một chút! Đứng không vững ngồi thì bất tiện, rồi đó ông. (nhăn mặt nhiều mây, hai tay ôm bụng vân vân... Vương-Trung linh-quinh không biết liệu làm sao)

VƯƠNG-TRUNG NÓI : Chắc là kỳ sanh dục đã đến rồi đó đa mụ! Nhưng bây giờ.

KHỐC-HOÀNG-THIÊN

Ở trong bếp-nút, lấy ai đỡ giúp!
Nồi lại dà khuya, cũng không tiện gì.
Cúi xin khẩn trên cao-xanh
Độ-trì giúp cho. (qui khẩn)
Lúc thai-sãn không ai lo.
Lòng rất là rối như tơ.
Vái cơn sanh thành, mẹ tròn con vuôn
Chẳng chi lo phiền, đất trời xin thương.

(Diêu-thị đau quá, nằm lăn trên nệm cỏ, Vương-Trung ôm)

VƯƠNG-TRUNG THAN : Này mụ ôi! đau đớn cho chưa?
Nào khi mụ sanh sãn Chiêu-Quân, thì thị-nữ xúm nhau hầu-hạ, cùng ôn-bà giúp đỡ chung-quanh, tôi chỉ ngồi tại chốn thơ-phòng, trông tin-tức chớ không lo-sợ. Ngày nay thì chỉ có hai vợ chồng ở nơi xó bếp này.

NGÂM

« Biết trông cậy ở chừ,
« Trước sao thế ấy? bây giờ thế ni?

(Diêu-thị la lên mấy tiếng châu ôi ! đứa trẻ sỏ ra, tiếng khóc oa oa trên nệm cỏ. Vương-Trung hơi yên lòng mới hỏi ?)

NÓI : Sao ? Trai hay là gái đó ?

DIÊU-THỊ (thờ dài) ĐÁP : Lại càng khổ nữa, khổ nữa !

VƯƠNG-TRUNG HỎI : Sao vậy ?

DIÊU-THỊ ĐÁP : Lại con gái nữa chớ sao ! Trời đất ôi ! Bấy lâu nay.

XUÂN-NỮ

Ta mong rằng sanh sản được mừng chúc trai,
Để sau nhờ cậy lâu dài
Nay sự đã thế này
Té ra công-cán bấy chầy
Đà trôi sạch theo dòng nước đây

V.-TRUNG :

Làm sao báo oán cho xuôi
Thâm thù này khó nguôi
Mà nghĩ kỹ ối thôi thôi.
Ơn trời đất khiến vuôn tròn rất may
Dầu trai hay là gái nữa
Cũng con mình chớ ai
Ngày trẻ để bước ra đi
Hết lời căn-dặn thế thì phải ghi
Nay con đà lọt lòng thì
Cần chi chọn tên gì nữa chi.

NÓI LỐI : Lúc ly-biệt Chiêu-Quân căn-dặn, vậy thì đứa trẻ này, ta đặt tên Vương-Sinh cho xong, tiểu-tự xưng là Thoại-chiêu-Quân, để theo nghĩa chị em khẩn khít.

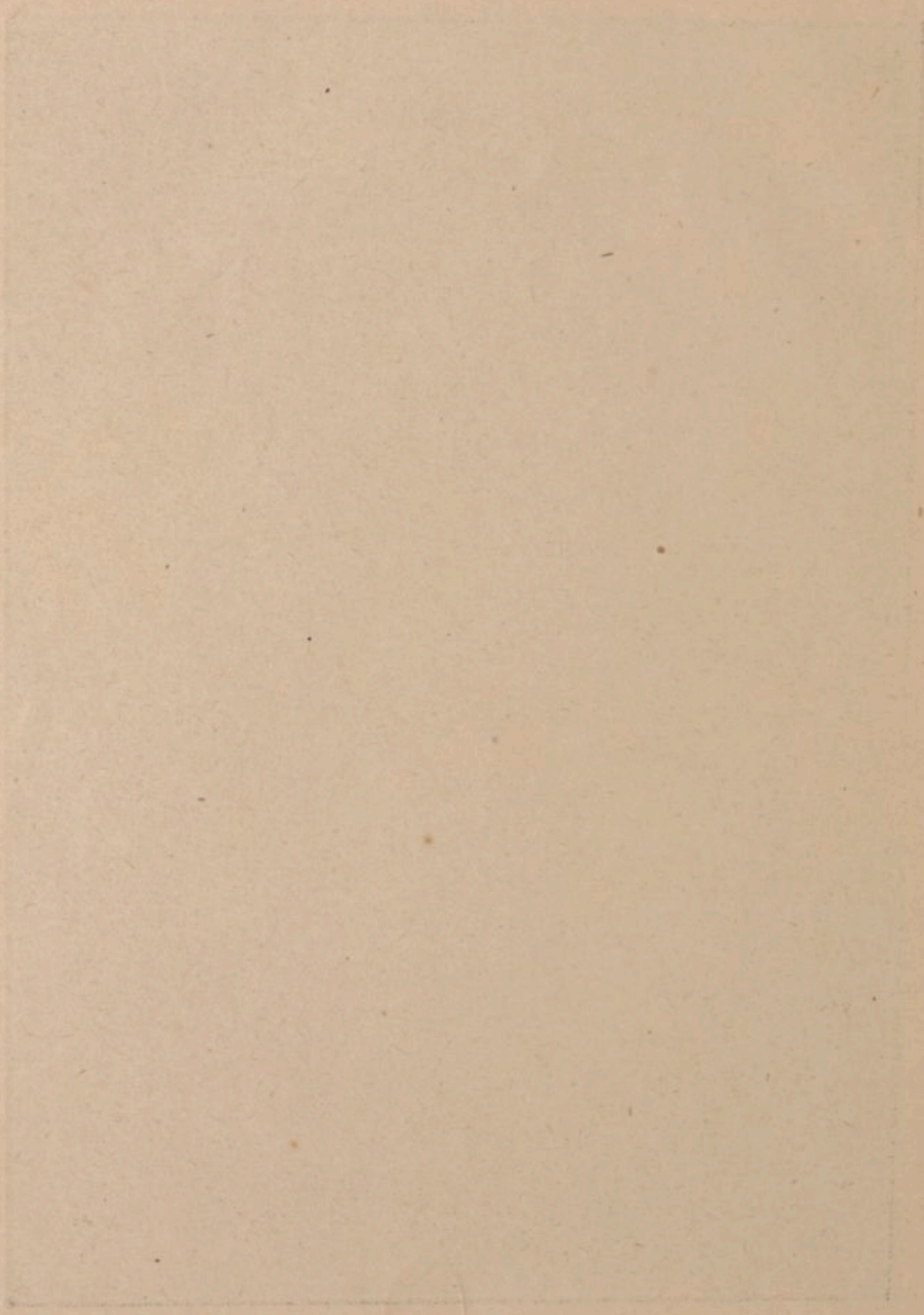
DIÊU-THỊ (gật đầu) NÓI : Ông nói có lẽ phải.

VƯƠNG-TRUNG NÓI : Đâu, bà đưa trẻ cho tôi ăm thử nào ! (Diêu-thị trao Thoại-chiêu-Quân, Vương-Trung ăm, nhìn, nói) Con nhỏ này, tuy mới đẻ nhưng xem chỗ kỹ, thật từ-nhiên có vẻ oai-nghiêm, mặt tròn như gương nguyệt đêm rằm, da tợ tuyết rõ ràng quý tướng, đó. (Con nhỏ lại khóc lên) Ôi ôi, ninh đi con, ninh đi con. Thôi, mẹ hãy bằng lấy trẻ (trao cho Diêu-thị ăm)

DIÊU-THỊ DỒ : Con ôi ! khóc lóc mà làm chi, ninh đi con !

Lỗ-phi cúi lạy Lâm-hậu xin rộng dung, Lâm-hậu vẫn còn
câm giận. Vua Hán cũng đứng ngần-ngờ,
không biết lấy lời chi can-gián.

Faint, illegible text or markings at the bottom of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

RU CON

Lòng này khác thể kim châm
Càng nghe con khóc mẹ càng dắng-cay.
Nỗi gian-nan nào ai có thấu,
Hỡi này này con...! bớ này này con....!
Con lọt lọt khỏi lòng
Con gặp gặp điều nguy.
Trách dăm trách cao xanh
Khiến nở khiến cho thân
Đọa đày như thế, trẻ có tội chi mà,
Sanh ra đời đã cam
Tấm thân vầy gió sương!

VƯƠNG-TRUNG NÓI: Thôi, con nó đả ngũ rồi. Kìa kìa.

NGÂM: « Canh tư trống đã điểm thùng...

BÀ NGÂM: « Âu ta hãy tạm khuấy lòng nghĩ-ngơi.

HẠ MÀN

MÀN THỨ BA

(Dở màn ra thấy Chánh-cung Lâm-hậu ngồi tại cung)

LÂM-HẬU NÓI: Ta Chánh-cung Lâm-Hậu, cùng Thánh-thượng kết duyên, bụng nhơn-từ thương kẻ cô-cùng, cách cư-xử giữ lòng chánh-trực. Gần một năm nay, không biết có gì Thánh-thượng không tới cung ta, khiến ta chẳng khỏi có lòng nghi-hoặc. Vì vậy mà ta đả, sai cung-nữ dò-la tin tức, xem vì sao vắng-bặt mặt rồng, nhơn có nào đã mỗi mắt trông, cũng chưa thấy trở về phúc mạng.

CUNG-NỮ (vào qui) NÓI: Dạ, muôn tâu lệnh bà.

HÀNH-VÂN

Bọn tôi đà, vung mạng lệnh bà,
Đến tận dò-la.
Mới hay vua đả, tuyên lấy Chiêu-Quân
Gái Việt-Châu vương-Tường danh hiệu
Chốn Tây-cung vẫn (cung-nữ làm)

Đêm ngày sa-dắm điều nguyệt hoa.
Những việc trào-chánh không thiết gì
Vội về tàu lại, lệnh bà được hay (lui)
LÂM-HẬU: Nếu vậy thôi thì, Thánh-hoàng quã thật
Phụ lòng ta đành vong nghĩa xưa.
Tây-cung mê-mẩn, chẳng khéo đây rồi
Tửu sắc xui người
Bỏ liều cơ-đồ ni chẳng chơi.
Không kể gì chánh sự ngày nay.
Giang-san đồ nát.
Khó mong vững được lắm thay!

(Lâm-Hậu nghe bọn cung nữ về tàu, lấy làm tức giận, chớ không biết rằng: Ở Tây cung được vua yêu-dấu là Lỗ-phi, mà chính Chiêu-Quân thì đang ở lãnh cung vậy)

LÂM-HẬU (nghe răn) NÓI: Hỡi con yêu ở chốn Tây-cung kia! Mầy khéo khiến cho vua mê-mẩn, chẳng nghĩ gì trào-chánh là chi, cây kim ta thệ quyết rồi đây, sẽ phân xẻ thây mầy trăm mảnh. (bỏng lại như giực mình) Quái thay! ta ở nơi thâm-cung này, chẳng biết vì sao mà,

LONG-HỔ HỘI

Dường như là, có việc chi
Nên xốn-xang, bắt máy mắt
Lung-bùng trong tai, nóng lòng sốt ruột
Khiến dạ này đây, rất là nghi
Bóng nguyệt ngoài hiên, chiếu sáng ngời
Như thế đêm ni, mình dạo chơi
Cùng trong cung, cho khuây-khoã lòng.

(Đoạn truyền cung-nữ xách đèn lồng để dạo chơi các cung.)

NỘI-GIÁM (quí tàu): Muôn tàu Hoàng-hậu, đêm hôm khuya khoắc, Hoàng hậu nên yên giấc là hơn.

LÂM-HẬU NÓI: Trong cơn thanh-vắng, ta dạo chơi một lúc đỡ buồn, nhà người khá dẫn đường luôn thể. (Nội-giám vâng lời, dẫn đường cho Lâm-Hậu đi, tám sơn thủy đường xô xuống mọi người đều bước tới Lâm-hậu nói): Cha chã! cái đêm hôm nay, thật là:

THU-HỒ

Trông khắp cùng nào ngỡ được đêm,
Lại trời rất thanh tịnh gió êm
Gương gồi nhánh lâu-lâu sạch trong
Một vùng ngấm thối thật quá xinh
Kìa trời xanh, kìa trăng tỏ
Tiếng dế-giun nó kêu gọi đàn
Kìa hoa thơm khắp nơi lại càng
Khiến cảnh thêm tốt-tươi vô cùng.
Ngấm cảnh thu bỗng lại sanh tình,
Đường thì vắng muôn vật nghĩ yên.

NÓI LỐI : Này nội-giám, người hãy nói cho ta biết, coi phía này đi về đâu ? phía này đi về đâu ? mà nhiều ngả lắm vậy ?

NỘI GIÁM ĐÁP : Muôn tâu Hoàng-hậu, đây là ngả đi đến Đồng-tước-dải, đây là vịnh-hoa-lâu, đây là Phụng-hoàng-dải, đây là Quảng-hàn-cung, còn đây là Vọng-nguyệt-lâu đó. Vậy chẳng hay Hoàng-hậu muốn đi qua ngả nào ?

LÂM-HẬU NÓI : Ta muốn sang qua phía Phụng-hoàng-dải.

NỘI-GIÁM NÓI : Tâu Hoàng-hậu, chỗ ấy không nên tới làm gì.

LÂM-HẬU HỎI : Tại sao mà không nên tới ?

NỘI-GIÁM NÓI : Tâu Hoàng-hậu số là.

KIM-TIỀN

Ấy bởi chung, vào tận trong,
Có lãnh-cung xem thật lạnh lùng
U-uất lắm, nổi còn đêm hôm
Thấy mà hãi kinh
Yêu ma thường, hay xuất hiện, e lệnh bà
Vô tới đó ắt là không nên
Có điều rủi chằng ! ?

LÂM-HẬU :

Vì ta mấy hôm nay thật
Trong lòng thương hay nấu-nung
Không còn khoan khoái nữa cơ nên
Ta thăm nghi cho chắc ở trong
Lãnh-cung kia lại, có người đang chịu.

Oán-uồng đó chẳng, có nên chẳng ngại
Thôi thì đi đại.

NÓI LỐI: Âu là, nhà người cứ dần đường đi đến, may xét
ra có chuyện gì chẳng.

NỘI-GIÁM NÓI: Dạ muôn tâu.

NGÂM « Chúng tôi một mực vưng lời,
 « Đưa Hoàng-hậu đến nơi rồi thử xem.

(Đồng bước vào khuất. Tắm sơn-thủy đường kéo lên, trong thấy
lãnh-cung Chiêu-Quân đang ngồi than-thở)

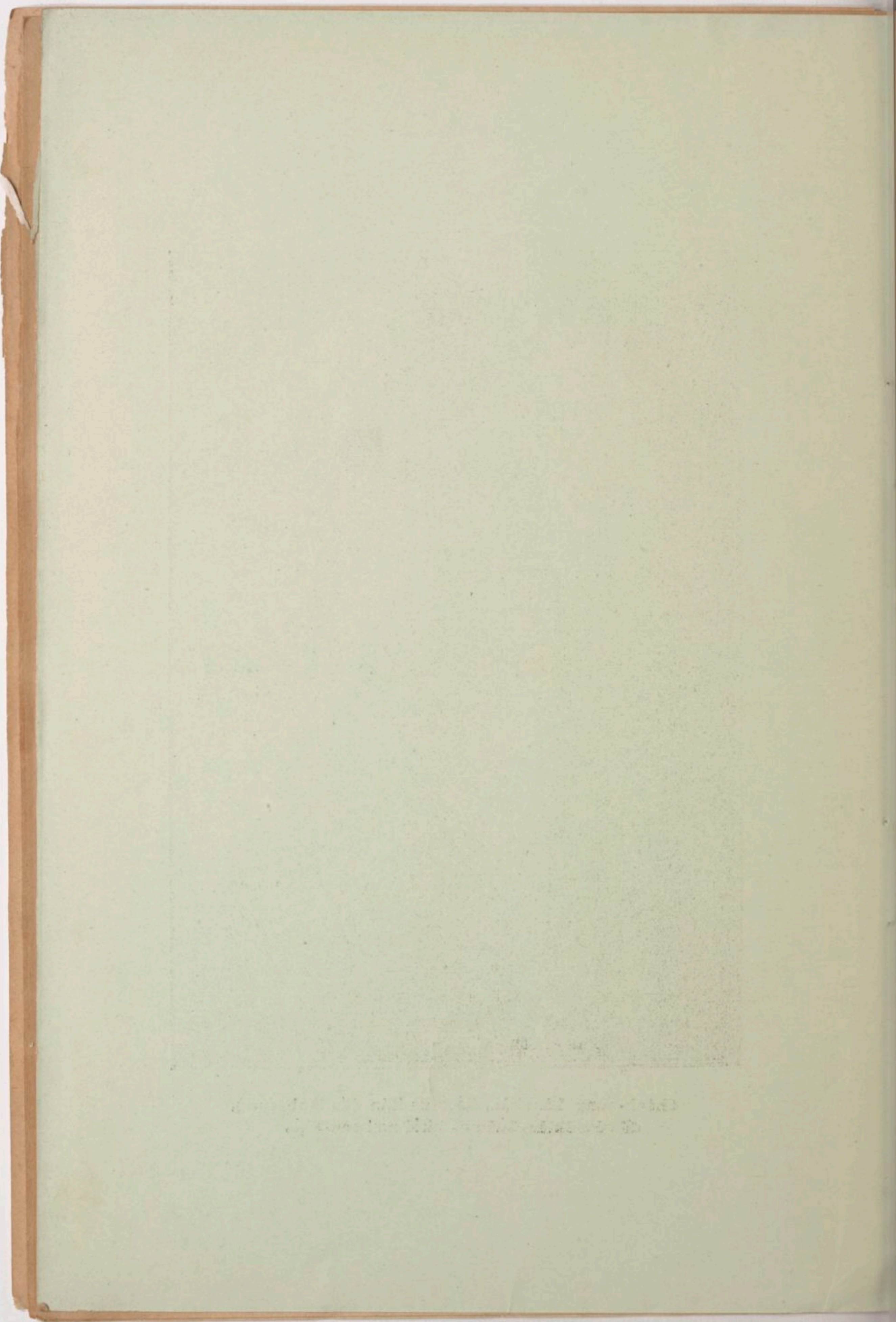
CHIÊU-QUÂN THAN: Đêm nay là đêm gì, mà bóng trắng
vằng vặt, hơi gió hây-hây, trông bốn phương đêm vẫn như
ngày, nhìn muôn vật ngú mường-tượng thức. Chị nguyệt ôi,
số phận tôi không biết, sao khổ cực như vậy, chị có thiêng xin
hãy độ-trì, cho tôi được gặp ngay Thánh-thượng (Chiêu-Quân
khấn chữa dirt lời, lại sự nhớ đến tích Mạnh-khương-Nữ xưa, bèn
thở dài, than) Than ôi! tôi rủi thân phận của tôi, mà nhớ đến
người xưa cùng cảnh-ngộ. Kia như,

TỨ-ĐẠI-OÁN

Xưa buổi xưa Khương-Nữ vốn cùng
Kỷ-Lương kết nghĩa châu-trần
Chĩ sum vầy trong vòng mấy trắng
Vời nhau sau phải rẽ đàng
Vợ ở nhà để chồng viễn phang.
Khương-Nữ thường khóc than.
Đổi bóng thêm, lạnh-lùng.
Kia đêm đông.
Gió buốt xương giọt sương diễm nặng
Ngồi may áo cho chồng.
Ngờ đâu Phạm-kỷ-Lương
Đã thác mà chẳng thông, mới thăm thương!
Cớ nên nằng luồn dợi trông
Bốn năm rờn-rả nhưng biệt tích
Lúc sau rồi cố công gần sức.
Đến Trường-thành hỏi tin cho biết
Trãi bao nguy-hiểm
Cũng chẳng than nào dám phiền.
Đến tận chốn hỏi rành

Chánh-cung Lâm-hậu, dắt vua Hán đến lãnh-cung,
để cứu Chiêu-Quân ra khỏi nơi oan-khổ.

Mới hay chàng đã thoát trần.
Ói thôi rồi hết kể hết trông
Trọn ba ngày ba đêm
Khương-Nữ không uống-ăn cứ việc
Rầu-rĩ khóc-than chông.
Máu theo giọt thấm tuông
Đoạn đập đầu chết luôn, mới đáng khen.
Cứ như cảnh-ngô tương-đương
Ta đối cùng Mạnh-khương-Nữ, nghĩ
Có khác gì nhau đâu cho mấy
Thế nhưng mà cái đôi lứa ấy
Trót trong mấy tháng
Vẫn với nhau còn phỉ nguyên.
Chi như phận của mình
Lãnh-cung suốt một năm ròng
Vẫn chưa hề thấy mặt thiên-nhan.
Vậy nên nếu mà ta đem
Sánh với gương trước kia thôi lại
Còn khỗ gấp mấy lần.
Nhưng Khương-Nữ nàng xem.
Không phải là ta đây nhác gan.
Hay ta còn luyện trần-gian
Húy tử mà tham sanh chẳng dám
Hủy mình như nàng
Ta sỡ-dĩ nậu-nương
Nhân-nhục vì tức-nhiên
Vẫn có duyên có chẳng phải thương, đó nàng.
Một cũng bởi song thân
Còn tại thế mà thêm
Có một mình ta đây là gái
Muôn điều, thấy trông vào
Hai chửa gặp thiên-nhan.
Nên dầu mà chết khan.
Cũng chẳng yên nhắm mắt đó nàng
. Ta nghĩ đã kỹ-càng.
Ba nữa ta cảnh-cảnh bên lòng
Nhất thêm ruột xót gan bầm,
Oán thâm xương gã Mao-diên-Thọ
Quyết báo thù cho cam.
Nhưng đến nay thù chưa trả dặng

Thì nhắm mắt cũng chưa đành
Vi bởi có cho nên
Vẫn hãy còn diễm-nhiên, ỡ yên
Soi gương ta luống thẹn với gương
. Hồ-thẹn với cồ-nhân.
Nhưng thiết tưởng chắc nàng
. . . Cũng khá lượng xét tình
Ôi tử qui sanh ký lẽ thường
Nhưng cảnh-ngộ
Khiến ta còn oan-ương với thế-gian.

(Chiêu Quân ca dứt, sực nhớ đến cây tỳ-bà)

NÓI LỐI: À à, đêm nay trăng trong gió mát, ta nên ôm tỳ-bà ra ngoài, dạo chơi mấy khúc, để gọi là giải tấm lòng sầu.

(Nói đoạn ôm tỳ-bà ra ngồi trên thềm đá khảm, vừa khảm vừa ngâm bốn câu thi)

« Oan này Thánh-thượng thấu cho chăng!
« Nào tội-tình chi, biếm lãnh-cung.
« Mấy trận gió vàng reo ngọn trúc,
« Chùng như trời đất khóc Chiêu-Quân.

(Lâm-Hậu bước đến lóng tai nghe khúc đờn, rồi lại nghe suốt bốn câu ngâm, giựt mình kinh-sợ)

LÂM-HẬU NÓI: Ủa lạ này:

KHỐC-HOÀNG-THIÊN

Lóng nghe đã quã, tiếng ai rĩ-rã
Ý ngậm-ngùi thân, khóc-than một mình.
Ở nơi lạnh cũng đêm hôm, mượn đờn làm duyên
Đã xưng rõ tên Chiêu-Quân
Thì khiến lòng rất nghi nan
Bởi năm xưa nàng, dả vào tây-cung
Cớ sao nay còn, nói rằng Chiêu-Quân.

(Lâm-Hậu theo tiếng đờn lần bước đến, trông thấy cửa vẫn đóng chặt, và giọng tỳ-bà còn vẫn vắng bên tai, bèn truyền cho cung-nữ kêu cửa)

CUNG-NỮ KÊU: Kìa, ai than thõ đó vậy?

CHIÊU-QUÂN (buồn đờn xuống) HỎI: Vậy chớ đêm hôm khuya-khoắc, mà ai lại hỏi tôi?

CUNG-NỮ NÓI: Có chánh-cung hoàng-hậu đến.

(Chiêu-Quân nghe nói mừng rỡ vô cùng, vội vàng đứng dậy)

CHIÊU-QUÂN KÊU: Trăm lạy lệnh hoàng-hậu, ngàn lạy lệnh hoàng-hậu, xin Hoàng-hậu giữ lòng thương mà cứu lấy mạng tôi. Tôi là Chiêu-Quân đây, Chiêu-Quân đây !

LÂM-HẬU HỎI: Chiêu-Quân nào đang ở Tây-cung ? rồi Chiêu-Quân nào đó nữa.

CHIÊU-QUÂN NÓI: Tâu lệnh Hoàng-hậu, ở Tây-cung là Chiêu-Quân giả, mà chính tôi bị giam vào lãnh-cung đây là Chiêu-Quân thật đó.

LÂM-HẬU NÓI: Có vậy, hãy gọi nội giám mở cửa cho mau.

(Chiêu-Quân bảo nội-giám mở cửa, khi cửa mở xong, Chiêu-Quân sụp quì xuống đất, kêu vang rằng)

CHIÊU-QUÂN NÓI: Muôn tâu lệnh Hoàng-hậu.

BÌNH-BÁN VĂN

Nay ngày nay mới trông
Thấy lệnh bà, bao lâu ước mong
Cầu xin thương cứu kẻ cô cùng
Nguyên chạm xương ghi dạ dám quên

LÂM-HẬU: Việc trước sau nàng khá tỏ phân
Nhơn cơ chi giam vào lãnh cung ?

CHIÊU-QUÂN: Tâu lệnh bà ơn nhờ rộng thương
Tôi Vương-Tường hiệu là Chiêu-Quân
Ở Việt-châu bỗng đâu vua truyn
Đòi lại tây-cung được ở yên.
Đoạn bỗng nhiên rồi lại bảo quân
Thì đi bắt giam vào lãnh-cung.
Tròn một năm xiết bao nhọc nhằn
Tới ngày nay mới dặng vui lòng
Trông linh-bà đến tận nơi hàng
Cứu giùm cho, muôn đời thừa ân.

LÂM-HẬU: Nguồn-ngọn tỏ phân đã cạn
Thế ra thì việc này đáng giận
Vi bị oan-khúc đã trót năm
Dĩ-lỡ thôi đó hãy an lòng

Ta sẽ tâu với trên Thánh-thượng
Được rồi đây tra gạn thử xem !

NÓI-LỐI: Chị đã biết nỗi oan-khổ của em rồi, vậy em
hãy cứ an lòng, thế nào, chị cũng cố tâu cùng Thánh-thượng
để xét xem nguồn ngọn vì đâu, dựa gian thần nào dám làm
liều, sẽ truyền bắt chém đầu lập tức.

CHIÊU-QUÂN NÓI: Đa tạ tấm lòng chánh-trực của Hoàng-
hậu.

LÂM-HẬU NÓI: Này em ôi,

TÂY-THI QUA CỖ-BẢN

Ngày nay tuy là chị đây
Chức Chánh-cung thế nhưng nghĩ lại
Cho cạn thôi cũng, tức giận căm gan.
Khác nào là phận em, ở tại lãnh-cung.

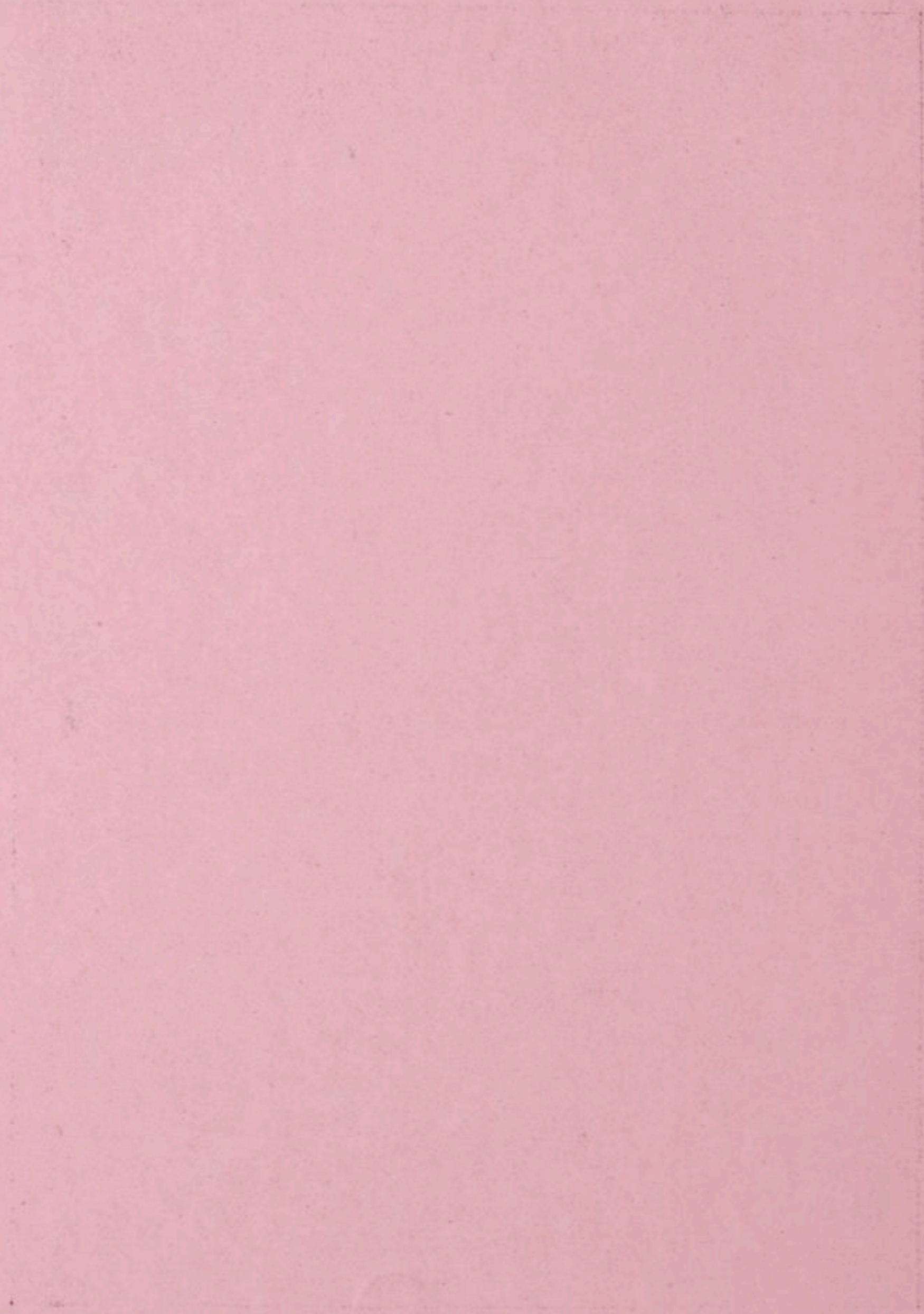
CHIÊU-QUÂN: Vì sao mâu-nghi phân vậy ?

LÂM-HẬU: Em muốn thông-rành, đây rồi chị sẽ phân
Thánh-thượng trót năm trường
Đắm tình say hương, khiến chị mỗi trông.
Cùng nhau chốn Tây-cung thật
Dan-diu suốt năm,
Chịu cô phòng, luồn vô duyên.
Cớ nên lòng tức giận sanh
Oán Chiêu-Quân ở Tây-cung thật
Nào biết đâu rằng quân khốn-kiếp
Mà xưng giả Chiêu-Quân được
Đánh lộn gạt vua.
Làm cho nghĩ sai nên chị
Lại trở hờn em

CHIÊU-QUÂN: Dám cúi tâu nói ra đặc tội
Lịnh bà xin dung
Thử xem kìa khắp các cung
Tôi chắc thật là ai, cũng sợ khiếp oai
Thì nay thấy Tây-cung lộng
Sao lại không dùng
Gươm trừ giết phước đi ?
Đề tỏ oai quyền,
Kẻo mà họ xem, chẳng sợ chẳng kiên

Chánh-cung Lâm-hậu, cúi lạy vua Hán, tỏ thật rằng :
vì Chiêu-Quân bị giam tại lãnh-cung nên mình phải vờ vua
đến lập tức, chớ không có quân-tình chi cả.

28
The following is a list of the names of the persons who have been named in the above-mentioned report, and who are now living in the State of New York.

LÂM-HẬU : Em nói nghe phải thật, nhưng chúa đang cơn
Đắm say tình, chốn tây-cung.
Nói ra sanh, bụng mình ghen
Vây dề đây rồi, đem tình oan bầm tấu
Điều em ức-uất bấy chầy.
Cho chúa xét rồi, ai là thật giả đây.
..... Xong rồi ta
Lôi cồ con yêu-nghiệt, ở chốn tây-cung
Thử xem tàng, đũa nào bạo gan
Rồi truy bắt tuyệt, sắp gian-hùng
Để làm tội chung.
Thì khi ấy thiên-nhan định
Sao cũng ăn-năn
Ắt phong liền, em làm tây-cung
Cùng nhau sẻ hiệp, ta với em đây
Để vui hưởng phước trời, rất may thay
Thờ chung ở trên thánh-thượng
Thì xong muôn việc, càng được lưỡng toàn

CHIỀU-QUÂN : Lời trên khuyên dạy, tôi rất đội ơn
Phận tôi thơ đại, có việc chi không
Vừa ý xin lòng, lịnh-bà thương
Vì bà cao niên, việc đời thông.

LÂM-HẬU : Chẳng cần chi em,
Phải buông lời khiêm-nhượng dó em,
Vã chẳng bợn mình, vốn cùng nhau.
Đồng bịnh tương liên
Em vẫn lại là kẻ thông-minh
Có công học-hành, thì nghĩ cho cạn
Nào phải khó chi, chẳng thông đây
Vì vậy nên nay, lỡ đã khuya thật
Chẳng tiện tâu bày, thì em phải chịu
Ở nơi này, sáng rồi liệu coi.
Làm sao đây chị, cũng định tâu ngay.
Rồi việc ra sao, bấy giờ sẻ liệu
Tổ lại em hay.

CHIỀU-QUÂN : Thì thâm ân ấy, lòng nguyện ghi.
Đầu cúi dền ơn, lạy mẫu-nghi.
Thân mọn sá chi
Thiết nghĩ rằng dẫu làm trâu ngựa

Trã được ơn dày, thì tôi cũng nguyện
Kiếp sao này, hết lòng dạ ngay.
LÂM-HẬU : Ngày nay rõ đặng, những việc em đây
Thì chị ra tay, cũng là đả muộn
Chớ lại ơn gì.

NÓI LỐI : Thôi, bây giờ đã khuya rồi em hãy dành ở đây
để chị tíaah giùm, tâu thánh-hoàng xét lẽ ức-oan, sao sao
cũng hết cơn bỉ cực .

CHIÊU-QUÂN NÓI : Muôn đời ơn Hoàng-hậu.

LÂM-HẬU TRUYỀN : Cung-nữ bây, dẫn đường cho ta
thẳng tới Tây-Cung. (Cung-nữ dạ rân)

HẠ MÀN

MÀN THỨ TƯ

(Dỡ màn ra thấy vua Hán và Lỗ-phi ngồi tại Tây-cung, nói nói
cười cười rất là tương đắc.)

VUA HÁN NÓI : Này ái-phi ôi, từ khi ái-phi ở Việt-Châu
vào Tây-cung đến nay, thì trăm cùng ái-phi, khi chén rượu
luận-dàm thoã dạ, lúc cuộc cờ cao thấp liền tay, chờ trăng
lên ngấm cảnh vui vầy, xem hoa nở nhìn nhau cười cợt,
thật là ba sanh đã phải mười nguyên vậy.

LỖ-PHI NÓI : Hôm nay, bóng trăng vắng-vật, trời đất sáng
trung, âu là, xin để truyền nữ nhạc mau dung, vài tuần
rượu chúc mừng thành-thượng.

VUA NÓI : Được, hay lắm! hay lắm! ái-phi cứ truyền.
(Lỗ-phi truyền. Sắp nữ-nhạc đem rượu ra, hai đĩa cầm nhạc, bốn
đĩa cầm ly, vừa rót rượu vừa ca.)

BÁT-MAN TẤN-CÔNG

Mừng cho mà Hán-thất
Là chúc chúc chũ, là chúc chũ miêng miêng
Mừng vua nghĩ tới, là nghĩ tới Tây-cung.
Hôm nay, chúng tôi xin mừng chung.
Vui-vầy câu đờn câu ngâm
Chúc muôn năm bình-an.
Từ ngày mà được Tây-cung.

Xem thường thường, bằng lòng vàng.
Cuộc vui, thời mê-mang.
Khi thưởng trăng thâu canh
Bốn hoa ngắm nguyệt
Khi thì con cờ cao thấp
Cùng nhau quyết tranh thắng phụ
Tình khấn-khít vô song, nhiều cơn chén rượu
Quá say, vui cười ngửa-nghiêng
Lần thì vào vườn dạo
Thưởng hoa vô cùng khoái tâm.
Cớ nên : xin cầu chúc thêm.
Cầu y ý cuộc ; y ý, đời bách niên
Cùng với, ỹ Tây-cung.
Cùng vầy y, bách ư niên.

(Bọn nữ-nhạc ca xong, dựng rượu lên đề vua và Lỗ-phi uống. Vua cùng Lỗ-phi chuyên bôi với nhau rất là vui-vẻ. Bọn nữ-nhạc vào trong Lâm-Hậu bước tới, truyền các cung-nữ tặc đèn lồng, đứng ra ngoài xa, không được làm huyền-náo, đoạn rón-rén đứng rình xem. Bấy giờ rượu ngà ngà say)

VUA HÁN NÓI : Cha chả ! khúc hát thật là êm-ái, mà bọn nữ-nhạc cũng có biệt tài, khiến cho lúc hứng trầm đây, chùng uống cũng đã nhiều lắm. Này này ái-phi ôi, (choàn tay qua cổ Lỗ-phi ca.)

HỒ-QUẢN

Thiết nghĩ cho từ cơn trầm đả
Vời ái-phi vầy nên nghĩa cả
Tình lại tròn năm
Vầy với nhau đã riêng toại lòng.
Xui chánh-cung luồn những âm-thầm.
Ngọn đèn tàng canh,
Trầm không vắng-lai thắm lom
Thì sao sao cũng sanh lo buồn.
Thế thì rất là không công,
Nếu vầy cũng phiền lương-tâm
Ấy vầy ngày mai nên
Sang chánh-cung đề thăm bạn vàng.

(Lâm-Hậu nghe được mấy lời vua nói, cũng hả tấm lòng)
LÂM-HẬU NÓI : Ờ ờ, những ngổ là thánh-thượng, quá say đắm tây-cung, ngờ đâu còn nghĩ đến ta luôn, dường ấy cũng

là không đáng trách. Chẳng qua chỉ tại con yêu này nó quên-rũ, khiến cho, thánh-thượng không ra thoát được, khá khen cho nó thật to gan, kể từ ngày vào chốn tây-cung, đã cậy thế ý mình làm lộng. Nó chẳng hề có biết đến Chánh-cung mà! Nhưng thôi, ta hãy dần, dần để coi nó nói làm sao!

(Lỗ-phi nghe vua nói đến Chánh-cung hăm hăm giận)

LỖ-PHI NÓI: Bệ-hạ còn nói đến Chánh-cung Lâm-hậu à! thật khiến cho tôi thêm khó nghĩ. Xin bệ-hạ nghĩ lại.

LƯU-THỦY-TRƯỜNG

Này việc này nói thì thật ai
Nghe qua cũng bắt châu mày.
Lạ tai thay nên phải nhìn đi

VUA (giữc mình): Sao, có sao thôi thì,

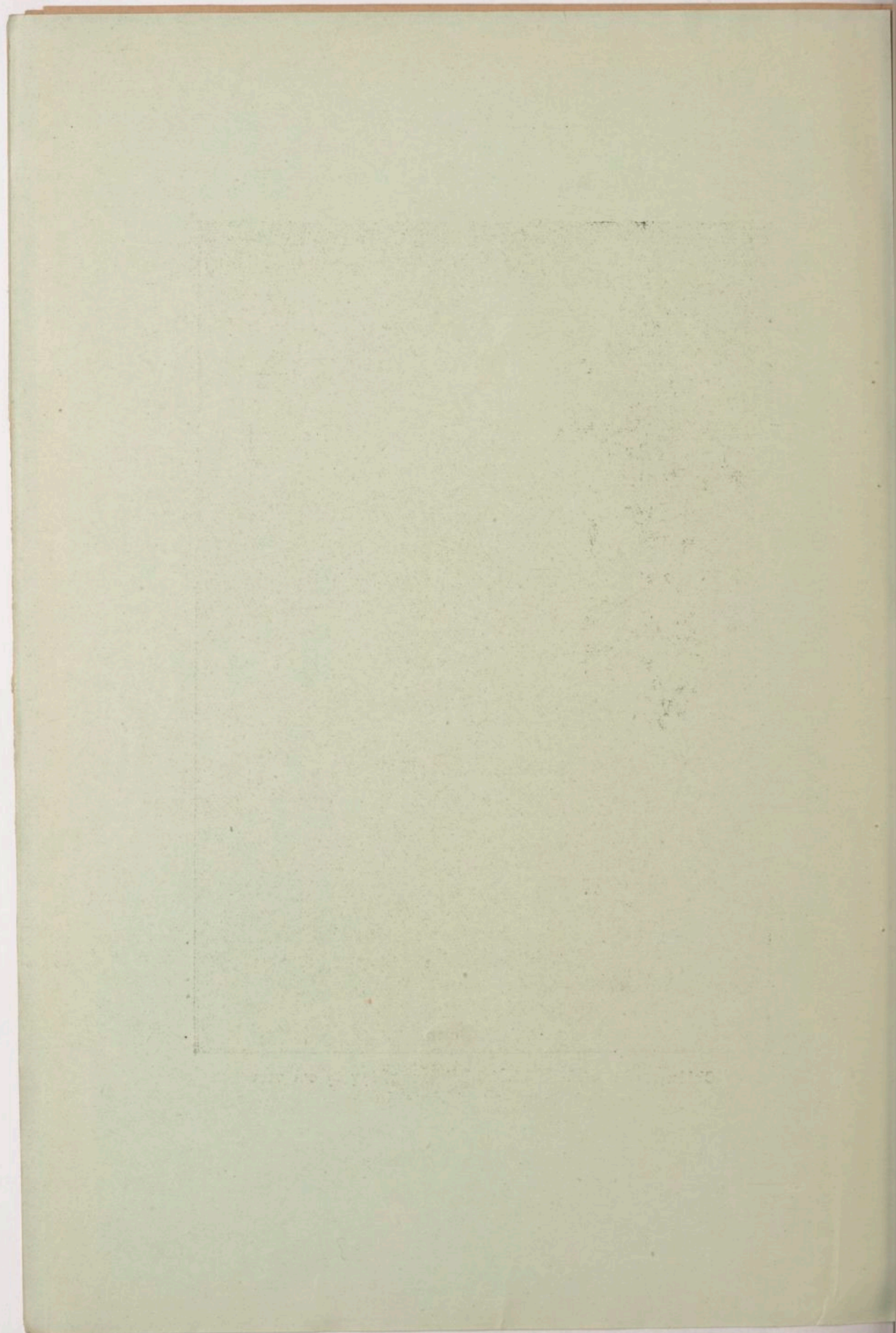
Ái-phi cứ nói cang gì
Chuyện chi mà lạ tai?

LỖ-PHI:

Hôm nay thôi hoàng-thượng đây
Đã hỏi, không lẽ tôi chẳng thuật
Nên xin kể thật, vì bởi là Chánh-cung.
Thường đem lòng ghen-tương
Thấy chúa thương-mến tôi rất mực
Suốt năm chẳng lại, đến chánh cung khi nào
Nên mới sanh bụng hờn, oán-hận chẳng cùng
Bởi có nghe hay nguyên rủa, thật
Thôi thì thuật hết đầu
Còn thêm còn nói vua
Vốn vô đạo vậy nên
Chắc rồi thì nước non
Làm sao giữ cho lâu bền
Ắt sợ khó còn, như vậy thật quả nhiên
Thôi ối thôi Lâm-Hậu người ác tâm.
Đáng lẽ không nên, năng nói năng phản bội
Sao cho tròn đạo, mình là phận chánh-cung
Mà đi nguyên rủa vua.
Chiếu theo luật thì ra, rất nghịch rồi, đa.
Thiên-nhan tướng phải lo phòng
Nếu không ắt hại mình,
Bụng người thật khó tin
VUA (cười): Này những lời ái-phi

Chiêu-Quân, vừa ra khỏi Lành-cung, lạy tạ ơn vua
và Chánh-cung Lâm-hậu.

Nói đây thì rất sai
Vả chánh-cung hiền-tử
Quả nhiên có ghét ganh gì
Tuy tự bấy chầy, trăm không hề lại cung.
Nhưng Lâm-Hậu, chắc tự-nhiên.
Cũng không oán-hận
Thì sao lại có tiếng tâm
Chớ khá nói vợ-quàng, lọt đến tai người,
Sanh nhiều điều không hay.

NÓI LỐI : Ai-phi chớ nói quàng lọt đến tai chánh-cung sanh chuyện chẳng chơi (Lỗ-phi thấy lời nói vô hiệu, lấy làm hổ thẹn, tức giận hăm hăm.)

LỖ-PHI NÓI : Tôi lấy lời thành thật tâu bày, nghe cùng chẳng tự nơi bệ-hạ. Sau này chỉ sợ, việc lỡ ra rồi, lúc bấy giờ nghĩ đến lời tôi, mà hối hận thối thời đã muộn.

VUA NÓI : Thôi, ta cứ uống rượu, chẳng nên bàn đến chuyện ấy nữa làm gì. (Lâm-Hậu bước sấn vào, chỉ ngay mặt Lỗ-phi làm dữ.)

LÂM-HẬU NÓI : Khá khen cho con yêu này! mầy cả gan thật, cả gan thật! Ở trước mặt thánh-thượng, mầy còn dám nói xấu ta. (chỉ trỏ, làm hung, ca)

KHÔNG-MINH QUA MẪU-TÂM-TỬ

Ấy quã mi lớn gan, vào tại đây mạo danh
Giã Chiêu-Quân đề mong, hoàng-thượng yêu
được đem,

Lòng chẳng lành quên rũ nhà vua.
Làm những điều dễ tiếng cười-chê.
Bao gì cũng nghe, nói chi vua mê
Thế mà vẫn chưa, ưng hay sao đây?
Còn buông lời ton-hót càng gay.
Hầu chực giành ngôi chánh về tay.
Vì tại mầy Chiêu-Quân mới đây
Vào giam nơi lãnh-cung hôm nay.
Hiển-nhiên thế thì.
Dầu phân thây cũng đáng lăm thay!
Thật chẳng oan-ức một chút chi
Đâu nào sắp cung nữ bầy vào
Kéo cổ con yêu kia ngổ đánh.

CUNG-NỮ : Đánh cho chí mạng thử coi
Lời trên đã dạy mà rồi.
Có thánh-hoàng ngồi đó chúng tôi.
Chỉ sợ e phải tội lắm thay.
LÂM-HẬU : Cứ vào xách đầu nó kéo lôi.
Rồi đây điều chi có ta.

LÂM-HẬU (quát mắng) Chúng bây cứ lôi cổ nó ra đánh, tội đã có ta chịu, cang gì mà bây phải nhọc lo. (Sắp cung-nữ xốc vào lôi cổ Lỗ-phi ra đánh Lỗ-phi chẳng còn hồn-via nào cả, sụp xuống đất lạy khóc. Vua luống-cuống không biết nói làm sao, chỉ khoác-khoác sắp cung-nữ. Lâm-Hậu hậm hậm tức giận, chỉ vào mặt Lỗ-phi mắng rằng) Mày là con cái nhà ai, mà dám to gan lớn mật ! Từ khi được tiến vào Tây-cung.

BÌNH-BÁN-VẤN

Sao mày không biết thân
Chẳng vô mà bái-yết chánh-cung ?
Còn thêm toan-tính những mưu thâm.
Vừa rồi đây suy lại nhớ chẳng !
Ấy quả-nhiên mày thật là quân
Chẳng có lương-tâm gì thử xem.
Ta đây là nơn vì không con
Nên tha hồ chưa hề ghen-tương.
Đề cầu cho sớm sanh con rồng.
Hầu được sau kế vị đế-vương
Bụng chẳng hay vì việc ghét ghen
Mà đi nở buông lời chẳng kiên
Mày lại không xét suy ngọn ngành
Dám bày ra những việc bất bình
Phao ta rằng nói nhục thánh-hoàng
Vây mây đây quã thật lớn gan.
Nào chuyện, có đâu bày cạm
Mau chỉ rành không thì không dặng
Này cung-nữ mựa chớ có buông
Cứ đánh cho đáo để xem chừng
Ghê-tợn chưa kẻo lạnh lỗ miệng.
Đặt bày ra nhiều chuyện bất nhân.

(Lỗ-phi bị sắp cung-nữ đánh, tóc tai đã-dưới không nói được tiếng gì, chỉ nghe kêu).

LỖ-PHI KÊU : Bệ hạ ôi ! cứu tôi với ! cứu tôi với !

(Vua lấy làm thương xót, bước lại gần Lâm-Hậu)

VUA NÓI: Thôi chánh-cung ôi, bớt bớt cơn giận-dủi, ngui ngui nỗi bất bình, nếu hôm nay mà, trẫm biết rằng có Chánh-cung sang, thì đã sớm tiếp nghinh mới phải. Còn như Lỗ-phi, cũng bởi vì ngu-dại, người ít tuổi non lòng, chẳng xét xa nên mới nói càn, nhưng nào trẫm có tì ềm nghe đến. Thôi, chánh-cung hãy giữ lòng từ bi mà tha thứ cho nó một phen nào.

LÂM-HẬU: Bệ-hạ nghĩ lại coi, bệ-hạ vốn là người minh chánh, mà ngày đêm say đắm Tây-cung, không nghĩ gì đến việc trào-dinh, tôi e rằng nếu cứ như thế này, ắt chẳng khỏi giang-san tôi bại, đó (Đoạn truyền) cung-nữ bây! thôi hãy tha cho nó (Truyền xong, nắm lấy áo vua kéo đi. Vua không biết chuyện gì, cũng phải đi theo. Nội giám kinh-sợ, tức khắc đốt đèn dẫn đường. Xò sơn thủy đường xuống. Lâm-Hậu vừa lòi vua đi vừa nói) Bệ-hạ không xem kia kia.

NGŨ-DIỆM QUA BÀI-TẠ

Bốn bề khói lửa ã vang.
Chẳng lo dẹp, chẳng lo dẹp loạn.
Điều binh khiến tướng trừ an,
Đề đi đợi lúc nao lạ đường.

VUA: Dầu mà việc chi còn
Chờ trời rụng-sáng hay.
Chớ đêm thật ã khuya muộn rồi.

LÂM-HẬU: Phàm cứu binh thì cần kíp,
Dường thế cứu hỏa, vậy nên.
Càng sớm rất quý tự nhiên,
Cớ sao lại ý không vội vàng?

NÓI LỐI: Bây giờ đây, quân tình ãng khẩn-cấp, mà sao xem ra, bệ-hạ rất thung-dung, ngày hôm nay chẳng chịu cất binh, ãe giữ lấy giang-san bền vững, mà cứ ãiên trì mãi cho ãành. (Vua chưa kịp trả lời, thì ãã đến cung gần ãó. Lâm-Hậu bắt gẽ mời vua ngồi ãoạn lạy tãm lạy, xin lỗi rằng.) Vừa rồi, tôi vì nóng-nảy, xin bệ-hạ tha lỗi cho.

VUA (đỡ dậy, phán): Chánh-cung hãy ãng dậy. Nào? có quân-tình gì khẩn cấp, chánh-cung cứ chỉ cho trẫm xem?

LÂM-HẬU NÓI: Bệ-hạ ôi! vừa rồi, tôi ãã ãám vào khuấy rối ãó là,

XUÂN-TÌNH

Thật cố ý muốn giải-bày,
Cùng bệ-hạ điều ni
Đề mong ơn trên vì
Thương liệu xét việc này.
Xin nhắc mấy lời
Ngỏ chúa còn nghĩ cùng lại coi.
Năm xưa cơn nằm trong mộng.
Vớ ai bệ-hạ hẹn hò ?
Giao kết những lời
Lại thêm còn ước nguyện trăm năm
Đến nay bị chúng dối-lừa.
Đem người lại Tây-cung.
Làm kẻ gian cơ sao chẳng tưởng
Thế ra thì bệ-hạ
Đà bội-bạc với người
Không nghĩ gì đến lời hẹn xưa.
Vây tưởng cần đem lòng rộng
Mà suy-lượng.
Hầu phóng-xả Chiêu-Quân
Sau giam cầm chi tại lãnh-cung ?
Hại khổ cho người, hũy một đời xuân--xanh.
Năm xưa trăm dây truyền chàng Thọ
Việt-Châu tầm-dọ.
Khi trở về tàu chỉ lựa
Có hai người đẹp thời.
Tuyển được Chiêu-Quân với một
Lỗ-phi cũng lược.
Sao lựa thì Lỗ-phi kia
Là người đáng chăm đề cùng vầy duyên
Cung-nội chim liền
Sau đến nàng Chiêu-Quân lại
Dạy Diên-Thọ thì mau.
Sai kẻ để đưa, trở lộn về Việt-Châu
Tại sao ngày nay Chánh-hậu lại đi
Nhắc đến việc ni ? ấy cũng kỳ lắm thay !

VUA :
(giục mình)

LÂM-HẬU :

Thật chỉ vì bóng nguyệt, đêm trăng sáng rực
Nhắm cơn nhàn nên
Tôi bèn tinh đạo các cung.

Chiêu-Quân vừa ra khỏi lãnh-cung, dâng rượu tạ ơn
vua và Lâm-hậu.

Đề dỡ cơn buồn.
Khi đến lãnh-cung thì nghe đặng
Tiếng người khóc-lóc ở trong
Khóc-than phận mình
Trách rằng trời không minh
Thêm oán tôi là thật nỡ lòng
Không xem-xét giùm.
Đề đến nàng phải làm mưu độc
Oan tình cam chịu suốt năm
Hết sức phiền vua không độ
Nghe lời Diên-Thọ nó chứa sẵn lòng tham.
Vì việc kim-tiền hối-lộ
Bụng giục làm mưu sâu-độc
Nàng không bạc, thì nó bằng để cho mà yên
Lãnh-cung đày vào tự ấy
Thật đau-đớn bấy.
Đoạn bởi thấy con yêu (nói Lỗ-phi)
Bây giờ nhiều bạc cho nên
Nó tâu vua liền
Đề kén vào chốn Tây-cung.
Nàng than-khóc khóc-than nảo-nùng
Nghe qua đá cũng động lòng
Tôi hỏi rành mới tường căn cội
Thật như đỉnh dầu sét vang
Chớ quả không phải giặc
Cùng ai đâu làm loạn
Mà bệ-hạ điều binh.
Chỉ Chiêu-Quân chừ khốn-nạn
Ở lãnh-cung thường trách phận
Vì vô tội, bấy chầy oan-uổng
Nghĩ đau-đớn dường bao.
Vậy liền đánh bạo đề tâu
Thánh-thượng lẽ nào
Chẳng thương tình đó sao.

VUA (cười nói): Chánh-cung nghĩ lầm, chớ có phải là trẫm không phân biệt được Chiêu-Quân thật cùng Chiêu-Quân giả đâu! Chỉ vì khi xem đến bức tranh Chiêu-Quân, thì có cái nút ruồi dưới mắt, người gọi rằng chính thật sát phu, trẫm sợ e có hại về sau, nên chẳng khứng tuyên vào cung-nội.

Nhưng sau khi không dùng, thì trẫm đã cho về quê-ngụ, chớ chẳng hề bắt tội lỗi nàng, không biết ai mạo lệnh làm càn, đem vào lãnh-cung giam như thế.

LÂM-HẬU (cũng cười nói): Tâu bệ-hạ, pháp-luật chung thiên hạ, có sao mà bệ-hạ để cho đũa gian-thần làm chuyện quá to, vu hại kẻ hiền-lương tội-nghiệp. Bệ-hạ nên tra-xét, cái lỗi đó cho minh, coi tự ai gây sự bất bình, để trị tội khi quân mới được.

VUA NÓI: Việc ấy đã đành, trẫm quyết làm ra minh bạch.

LÂM-HẬU NÓI: Muôn tâu bệ-hạ.

TÂY-THI

Còn như nút ruồi Chiêu-Quân
Chính mắt trông thấy, hay thánh-thượng
Chỉ lại nghe chúng, kiểm chuyện tâu gian?
VUA : Trẫm nào đã được trông, thấy mặt Chiêu-Quân.
Vì xem bức tranh như vậy
Nên mới không dùng
L.-HẬU : Sao Hoàng-thượng quá tin
Ở một bức tranh đành
Chẳng hề cặn suy, nghĩ lại thử xem?
Làm sao chắc in cho được
Tranh vẽ đem so,
Lại với người, chẳng sai ly?
VUA : Trẫm đây vì bối dụng ngay
Phải dựa gian cơ nên cái việc
Này để đây rồi sau sẽ biết
Chừ xin Chánh-cung tỏ thiệt
Tướng-mạo Chiêu-Quân
Cùng xem nét-na có được?
L.-HẬU : Nhan sắc thì không
Phải nói ra bối chung rất đẹp
Ngấm dường thiên-tiên
Nghiêm-trang mà cách nói năng
Khuôn-phép thật là trông
Đáng ngợi đáng khen.
Này như mắt tôi xem tận
Quả thật không điều chi mà gọi sát phu.
Thôi dựa gian-thần, nó thăm dụng mưu

Tinh với Lỗ-phi.
Nơi lãnh cung đem lại, giam cầm Chiêu-Quân
Nay thánh-hoàng, nếu không tin,
Vội tôi nên, hiệp cùng sang.
Lại đến nơi truyền, kêu nàng ra hỏi tất
Thì thông rõ biết chớ gì
Xin chớ diên trì
Ấu hoàng-thượng xét suy !

VUA (gật đầu, phán): Chánh-cung nói rất phải. Ấu là, trẫm cùng với chánh-cung đến đó, gọi nàng ra xem rõ mặt-mày, để cho tròn tình nghĩa trước kia, đã dan-díu hẹn-hò trong mộng.

LÂM-HẬU NÓI: Nếu vậy thì hay lắm, hay lắm ! (Vua cùng Lâm-Hậu cùng đi, sắp cung nữ xách đèn lồng dẫn đường. Kéo sơn-thủy đường lên, thấy lãnh-cung, bấy giờ canh đã điểm ba, Chiêu-Quân vẫn còn than-khóc).

CHIÊU-QUÂN THAN: Khốn nạn thay cho phần số của ta, kia chính thánng phụ rồi ơn trước, nọ ba sanh đành đợi kiếp sau, ngồi tàn canh tiêm lụng dầu hao, nhìn chiếc bóng ruột bèo gan thắc. Thánh-thượng ôi.

VỌNG-CỒ

Kia vu-sơn giấc ấy
Nếu quả có bấy nhiêu tình
Thì ra kiếp sinh của mình
Không kể chi đã đành
Bằng như quả-nhiên duyên lành
Hãy còn ngày sau chắc rằng tình chung.
Thì trời cao xin đoái
Thương-xót giùm phận gái lia quê
Làm sao lãnh-cung thoát dặng
Đem giải-bày thánh-thượng người hay.
Người hay điều dặng-cay bấy chầy
Cùng tâm sự dầy dầy.
Được như lời rất may
Dầu thân này thác cũng là hay
Ta đợi chánh-cung tấu bày.
Sao mỗi-mòn mà không thấy chi !
Ôi thán-oán ịch gì
Thôi số phận mình đây

Nay phải chịu khổn nguy thế này
Không thể nào còn mong-mỏi ai !

NÓI LỐI: Thôi phần số linh-định phải ráng, đành ôm lòng
đợi sáng sẻ hay, nếu mà trông chẳng thấy tin chi, thì ta quyết
phen này tự tận. Giấc mộng trăm năm chắc hẳn, tỉnh ra
lại vẫn hoàn không, trời đất ôi, thánh-thượng ôi,

NGÂM: « Vu-sơn xa cách mấy trùng ?
« Nước non ai biết tương phùng có chẳng ?

(Vua và Lâm-Hậu nãy giờ lòng tai nghe, lấy làm chua xót, bèn
truyền cung-nữ gọi cửa hỏi)

CUNG-NỮ KÊU: Này này, ai than thở đó vậy ?

CHIÊU-QUÂN (hỏi lại) : Vậy chớ ai mà hỏi tôi ?

CUNG-NỮ NÓI: Có thánh-thượng đến.

(Chiêu-Quân biết là Lâm-Hậu đã tâu bày, vậy nên vua mới tới)

CHIÊU-QUÂN (nói lớn lên) : Muôn tâu bệ-hạ, hôm nay bệ-
hạ mới tới chốn này, mà trót một năm trời, tôi chịu biết
bao nhiêu tân khổ. Hồi nghĩ lúc thần hồn phăng-phất, bỗng
tự-nhiên tới được hoàng-cung, giáp mặt cùng bệ-hạ tự tình,
bệ-hạ đã hết lòng chiếu cố. Lại hứa rằng :

TỨ-ĐẠI-OÁN

Cho kẻ sang đến Việt-châu tìm
Ngỏ đem tôi tiến cung liền
Nhưng nghĩ cùng, tủi thắm tấm thân
Ngày nay xa cách song đường
Bỏ quê nhà đem mình đến kinh
Bụng chắc rằng tiến cung
Ngỏ có mong, phĩ nguyện
Phần vô duyên.
Bỗng tự nhiên khiến nên tai họa.
Nào tôi đã được vào
Vào bệ-kiến ở đâu ?
Thôi nghĩ cùng, càng thêm dớn dau
Bỗng nhiên có kẻ theo sau
Tự xưng rằng mình vàng thánh chỉ.
Triệt hoa-thuyền lại tuyên đọc kỹ
Những mấy lời của vua, đại-khải

Vua Hán, sau khi đem Chiêu-Quân ở lãnh-cung ra, bèn dắt vào Tây-cung, để phỉ tình cá-nước. Chiêu-Quân e-lệ muôn phần.

Very faint, illegible text or markings, possibly a watermark or a very light stamp, located at the bottom of the page.

Bảo tôi tự ý
Về lấy tranh là ý tài.
Trái luật pháp nên đày
Đày vô trong lãnh-cung này
Tinh đã gần năm trọn rồi đây,
Ôi thôi thánh-hoàng có hay ?
Chốn lãnh-cung tối đen như mực
Không ánh sáng mặt trời
Lạnh-lẻo thấu xương thôi.
Thánh-thượng thì cùng ai trót vui.

NÓI LỐI; Muôn tâu bệ-hạ, chẳng qua bởi hồng-nhan bạc mạng, không được hầu-bạ cận thánh-quân, nhưng phải đày vào chốn lãnh-cung, chẳng hay bởi tội-tình chi đấy ?

(Vua đứng ngoài nghe mấy lời Chiêu-Quân phân tỏ, liền nổi giận hăm-hăm, oán trách Mao-diên-Thọ).

VUA NÓI: À, té ra thằng Mao-diên-Thọ.

KIM-TIỀN

Nó quả-nhiên, là bạo gan.
Dám giả danh trăm, mạo chỉ truyền.
Cho kẻ đến bắt người vô cang
Biếm vào lãnh-cung.
Tay gian-thần, khi quân thật, ta trót lầm
Nay xét biết, lấy làm ăn-năng
Lấy làm xốn-xang !
Dầu cho sả thây muôn đoạn
Thật là còn chưa ưng bụng quả-nhân.
Xưa từ xưa nay trăm chẳng thông
Thôi thì cam lồi với mỹ-nhân
Dầu cho có giận, trăm đành ôm bụng.
Mai sáng sẽ sai, bắt Mao-diên-Thọ
Pháp tràng nghiêm-trị.

CHIÊU-QUÂN NÓI: Bệ-hạ ôi ! tôi cũng chẳng còn mong gì nữa, cuộc trăm năm đành để kiếp sau, chỉ xin bệ-hạ giải được tình oan cho tôi, bấy giờ xin thế phát đi tu, chẳng còn dám tham cầu phú quý.

VUA (ứa nước mắt) : Mỹ-nhân ôi ! mỹ-nhân chớ có nghĩ làm vậy không nên, bởi tại trăm chẳng minh, khiến mỹ-nhân oan khổ.

KHỐC-HOÀNG-THIÊN

Đến nay vỡ lẽ, tức nhiên trăm phải.
Bắt trộm loài gian, giết đi một đoàn.
Đề chi những kẻ gian-thần.
Lộng quyền làm ngang.
Mỹ-nhân cũng nên an tâm.
Đừng có phiền trách quả-nhân.
Bối xưa nay lắm, biết rồi ăn-năn.
Lãnh-cung thân hành, đón về Tây-cung.

NÓI LỐI: Mỹ-nhân ôi, có vậy mỹ-nhân hãy gọi nội-giám mở cửa, rồi ra đây giáp mặt cùng trăm nào!

CHIÊU-QUÂN NÓI: Chẳng hay bệ-hạ đã tới, mà có lệnh bà, Chánh-cung cùng đi với hay không?

LÂM-HẬU NÓI: Có, có chị đây em, mau mau mở cửa!
(Chiêu-Quân kêu nội-giám Trương-nội-giám vội-vàng lấy chìa khóa mở cửa, Chiêu-Quân bước ra, trông thấy vua và Lâm-Hậu)

CHIÊU-QUÂN (qui lạy): Dạ, tiện-thiếp Chiêu-Quân, kính chúc thánh-hoàng và Chánh-cung vạn vạn tuế! (Lâm-Hậu đỡ Chiêu-Quân dậy, vua trông thấy lấy làm mừng. Tuy bị giam cầm, chưa có thể trang điểm được, nhưng thật chẳng khác gì tiên-nữ gián phạm, khiến vua càng tức giận Mao-diên-Thọ)

VUA (nghe rần nói): Cha chả! Đứa gian thần này, thật quả to gan lớn mật!

KHÔNG-MINH QUA MẪU-TÂM-TỬ

Dối trăm đem mỹ-nhân, làm việc ngang
vậy nên.

Chốn lãnh cung bắt giam, tròn một năm thật cảm

Chừ rõ ràng nghĩ rất là oan

Nào nút ruồi đầu có, loài gian

Dám bày nói thêm, mỹ-nhân ôi xem

Đã cùng quã nhân, trước kia trong cơn

Nằm mộng, tình dan-diu mà nay

Còn được cùng gặp-gỡ là may.

L.-HẬU:

Chừ với nàng Chiêu-Quân chốn này

Còn may tương kiến nhau thôi thôi

Hãy nên tức thời

Về cung ngay chớ khá ở đây

Tại chốn ni khi lạnh lắm thay

Thêm trời cũng trông đã khuya rồi
Nỗi tuyết sương sợ e chẳng tốt
CHIÊU-QUÂN: Chánh-cung phán vậy rất thông
Mà sao chúa nở đành lòng
Để tôi năm sông sả lãnh cung ?
VUA: Trách vậy đây trăm thật rất oan.
CA RẬP: Hãy cần trở về thẳng đến cung.
Cùng nhau tròn câu thi chung.

HẠ MÀN

MÀN THỨ NĂM

(Dỡ màn ra thấy vua cùng Lâm-Hậu ngồi, sắp cung-nữ thấp đèn sáng rực. Chiêu-Quân thủ lễ lạy.)

LÂM-HẬU (dở nói): Thôi, em hãy đứng dậy. Hãy qua phòng bên cạnh, lo trang điểm hẳn hoi, xong rồi mau sể vào đây, thừa tiếp thánh-hoàng mới tiện. (Chiêu-Quân vâng mạng vô khuất. Trang điểm xong, Chiêu-Quân bước ra, Lâm-Hậu và vua truyền cho ngồi. Vua ngắm mãi không hề chớp mắt, thầm khen là tuyệt sắc giai-nhân.)

VUA NÓI: Mỹ-nhân ôi ! ngày nay mỹ-nhân nghĩ lại mà đã hết phiền trách trăm chưa ?

CHIÊU-QUÂN NÓI: Muôn tâu bệ-hạ, điều ấy thần thiếp dẫu dám.

LÂM-HẬU: Hôm nay, bệ-hạ đã biết rõ, sự tình của Chiêu-Quân, vậy nên phong nàng chức Tây-cung, còn như Lỗ-phi và Mao-diên-Thọ, phải trị tội nặng nề mới dặng.

VUA NÓI: Lỗ-phi đã sanh lòng nham-hiềm, thế nào đây trăm cũng chẳng dung, sể truyền giam vào chốn lãnh-cung, chỉ làm phước là không nở giết. Còn như thẳng Mao-diên-Thọ, (đoạn kêu) nội-giám ! (nội-giám dạ) đem giấy bút cho trăm. (nội-giám đem giấy bút dâng vua) Này, trăm tình viết một đạo mật chỉ.

NGŨ-DIỂM QUA BÀI-TẠ

Sể truyền nội-giám cầm đem
Đến tuyên đọc Lý-Lăng dặng tường.

Hầu mau dắc mấy ngàn quân
Bắt Diên-Thọ, bắt luôn nội dòng
Rồi tiền bạc hay cùng
Đồ gì tịch ký luôn
Chém cho tuyệt đề răng mọi người
LÂM-HẬU : Dường ấy thôi thời càng qui
Vi nếu chẳng bắt tội ngay
Mà đề nó đó hại thay
Chắc sanh sự chẳng may vậy hoài

(Vua ngồi viết một đạo mật chỉ, đại-khái như thế, đưa nội-giám).

VUA TRUYỀN : Nội-giám ! (nội giám dạ) Người mau cầm thánh-chỉ, đến dinh của Lý-Lăng, truyền đọc lên rồi dạy đem quân, cứ y lệnh thi-hành lập-tức, đa nghe. (Nội giám dạ lãnh mật chỉ bước ra, vua dạy lại nói.) Này chánh-cung ôi, chánh-cung hãy viết một đạo chỉ, đề nội-giám đến tuyên đọc cho Lỗ-phi nghe, hầu đem lại lãnh-cung đền tội ác.

LÂM-HẬU NÓI : Cái đó thì tôi sẵn lòng lắm. Vậy tôi định viết như vậy :

HÀNH-VÂN

Tự nghĩ cùng, nên Hoàng-hậu chiếu rằng :
Không thể nào dung.
Lỗ-phi ỹ của, lo-lót tiến cung.
Thiết kế mong hại người lương-thiện
Nổi thêm nịnh-hót
Đề được trên thánh-hoàng yêu-đang.
Ngổ chim phần Chánh-cung rõ-ràng.
Cớ mà chẳng được, ở làm tây-cung.
Truất bỏ không dùng, lại còn phải chịu
Biếm liền đi vào nơi lãnh-cung.
Ngổ cho đáng kiếp, cái đũa gian-hùng
Kế quĩ mưu thần
Hại người ra hại ta rất uring.

VUA : Như thế thì cũng đả là công
Chánh-cung cứ viết.

CHIÊU-QUÂN : Chánh-cung quả thiệt chí công!

LÂM-HẬU (ngó vua nói) Thôi, tôi cứ việc viết đa nghe ! (Lâm-Hậu viết chỉ trao nội-giám, dặn) Này nội-giám, người mau tuyên chỉ đọc, xong rồi bắt Lỗ-phi, lột áo mào hết đi, lãnh-cung

Chánh-cung Lâm-hậu ngồi tại Chiêu-dương-cung,
cùng Chiêu-Quân chuyện-văn.

Copyrighted material
Unauthorized reproduction is prohibited

kia giam lại, đa nghe ! (nội-giám dạ, lãnh chỉ bước ra, Lâm-Hậu ngó vua, nói) Hôm nay, đã mở mắt hết ngờ giấc mộng, cuộc tương-phùng âu cũng thiên-duyên, vậy thì xin bệ-hạ, sang Tây-cung cùng với Chiêu-Quân, nối lời hẹn nước non năm trước.

VUA NÓI : Chánh-cung nói vậy sao phải. Vả chẳng trẫm trót vì :

CỔ-BẢN

Yêu Lỗ-phi nên trọn, năm để Chánh-cung.
Phải ưu phiền, mỗi lòng đợi trông
Thì ra trẫm thật, lỗi vô cùng
Nếu chừ vội sang.
Cùng nhau chốn Tây-cung lại
Không ở Chánh-cung
Hóa vô tình, trẫm đành vậy chẳng !

LÂM-HẬU : Nào tôi có bụng, ganh-ghét ghen-tương ?
 (cười) Dám xin chúa sẵn lòng, đến Tây-cung.
 Cùng nhau thỷ chung cho dặng
 Tròn duyên trong mộng

CHIÊU-QUÂN : Đầu lạy lệnh bà, bà thương thân phận
 Đã cứu mạng tôi, thật ơn vô hạn.
 Chỉ nguyện chung thân
 Hầu ở bên màn, mới là ưng
 Lòng cầu cho trên, lệnh bà đây
 Đối cùng thiên-nhan
 Vẫn vui-vầy trong cuộc bách niên
 Sớm xui lệnh-bà, trở hoàng-nam.
 Hầu được trông-mong
 Cho đế-nghiệp nhà Hán muôn năm
 Vững thêm lại bền, nào dám mơ-mộng
 Về nỗi lừa duyên, chốn Tây-cung
 Còn được trông-mong, ơn nhờ võ lộ.

LÂM-HẬU : Có vậy em ngồi, ngồi lên để chị
 Sẻ phân-bày, mọi lời dặt trong.
 Này em chớ ngại, cứ lại Tây-cung.
 Vì chị đây tuy, giữ phần Chánh-hậu
 Chớ thật lâu nay
 Thì không con cái, mà từ đây

Trời đất dòm soi, lại khiến xui
Em ngại ý chi?
Nay thánh-hoàng dả tâm ra được
Kẻ tội-nhân rồi, truyền đem trở lại
Lãnh-cung ngồi, để bồi tội xưa.
Thì em cứ việc, hưởng cuộc vinh-hoa,
Đền lại khi kia, khóc thắm than trộm
Có hệ chi mà.

(Nói xong, Lâm-Hậu cáo-từ trở về cung. Chiêu-Quân tiễn đưa, Lâm-Hậu đi khuất mới quay vào.)

VUA NÓI: Này Tây-cung ái-phi ôi, ái-phi còn nhớ việc trong giấc mộng đó chẳng? Trầm cùng với ái-phi dan-diu, mà ái-phi không chịu hiệp hôn, lại đánh lừa trầm bỏ chạy luôn, khiến cho trầm hết còn hi-vọng. Bấy lâu cái nhân-duyên trong mộng, đến hôm nay mới dặng thỏa lòng, thế thật ra tiền định chẳng lầm, ái-phi ôi, đến bây giờ rồi, ái-phi thử phỏng còn lừa-đảo, hay chẳng đó? (Chiêu-Quân không đáp, thẹn đỏ mặt lên, vua nắm tay kéo vào phòng.)

CHIÊU-QUÂN (vùng-dần) NÓI: Buông tôi ra! bệ-hạ buông tôi ra.

VUA NÓI: Còn buông nữa à. Khéo thời thời....

CHIÊU-QUÂN NÓI: Bấy lâu nay, bệ-hạ với Lỗ-phi dan-diu, nào có cần gì đến tôi đây.

VUA NÓI: Thôi thôi, ái-phi ôi, chuyện qua rồi nhắc lại làm chi? dầu hẳn có thể thì cũng bỏ. Này này.

LONG-HỔ-HỘI

Chừ dả gần, chi ngại xa.
Nay trót qua, chớ nhắc đến
Mới là tương-tri, những lời minh-thệ
Kể lại làm sao, hết tình thương
Hãy lại gần đây, để thử nhìn
Coi rõ hay chẳng? lòng đang xuân
Thì suy xem, ai không nảo-nùng!

HẠ MÀN

MÀN THỨ SÁU

(Dỡ màn ra thấy Mao-diên-Thọ đang ngồi tại thư phòng, dở giấy-má việc quan phê-phó).

MAO-DIÊN-THỌ NÓI: À à, Lâm-trấn-Cao. Tổng-binh Liêu-Đông là Lâm-trấn-Cao, lại có một bản này tâu rằng: « Nguyên Việt-Châu tri-phủ là Vương-Trung, phải tội đày Liêu-Đông từ bấy đến nay, thường không biết thũ phạt, vậy tâu triều-đình để bắt tội thêm mới xứng-đáng » (Mao-diên-Thọ lại dặt ý cười ngất lên) Lâm-trấn-Cao thật là biết bụng lão lắm. Lão đã có tư dận hần.

LƯU-THỦY TẤU MẢ

Rằng Vương-Trung, bị đày Liêu-đông
Thật là gay, với nhà lão lắm
Vậy nên phải nghiêm, trị cho hần-hòi.
Đến ngày nay hần
Dâng bản tâu khiến ta thật mừng.
Thì Vương-Trung phải gia tội liền
Cho hả lòng căm-tức của ta
Còn họ Lâm, thì tự-nhiên
Nên thăng chức liền.

NÓI LỐI: Ngày nay Lâm-trấn-Cao, đã làm được việc này rất quý, vậy lão nên chọn lấy chức chi, hoặc lại-bộ, hoặc binh-bộ, để được thăng tước hần tước thì, mà đền đáp ơn dày mới được. (Nói đoạn, lấy làm khoái chí, gặt đầu cười, rồi sai người đem bút mực để phê-phó. Bỗng nghe tiếng ồn-ào phía ngoài, trong lòng đã bất kinh-sợ)

NGƯỜI NHÀ (vào báo): Bẩm lạy quan lớn, (vừa báo vừa rung) Việc chi không rõ, bỗng có tổng-binh, là Lý-Lăng đem một đội quân, đang kéo đến quanh dinh vây-phủ.

MAO-DIÊN-THỌ NÓI: Lui! (người nhà lui, Diên-Thọ giục mình ngậm nghỉ nói) Quái lạ! tự-nhiên vô cố, bỗng có quan quân vây nhà ta ắt việc tây-cung, đã phát tiết rồi không còn kể. Lỗ-phi không thể, che-đậy được nên, mới xảy ra cơ-sự chẳng lành, bây giờ đây nhà ta, ắt khó giữ cho toàn tánh mạng, rồi đó. (Tiếng quân lại ồn-ào lên, tiếng gươm dáo loãn-choãn, Mao-diên-Thọ lại càng rung sợ.)

NGƯỜI NHÀ (vào báo nữa): Dạ dạ.

MAO-DIÊN-THỌ HỎI: Chi đó vậy?

NGƯỜI NHÀ NÓI: Dạ dám bẩm quan lớn.

KHỐC-HOÀNG-THIÊN

Rất nên khẩn-cấp, Lý-Lăng quả quyết
Đến tận nhà vây, thế nguy thập phần.
Thấy quân đóng chen như nôm
Lại rồi còn thêm
Đáo gương sáng-trung đưa lên
Dòm thấy mà bắt ghê xương
Chúng vây khắp cùng, quyết lòng ra tay
Bắt ngay cả nhà, chẳng chừa ai da!

MAO-DIÊN-THỌ (biến sắc, nói) Lui! để đó mặc ta. (người nhà lui. Diên-Thọ ngồi ăn-năn nói) Thôi thôi, không xong! cơ-mưu đã bại-lộ rồi.

XUÂN-NỮ

Ta nhờn vì chẳng xét đem lòng quá tham
Chiêu-Quân, làm hại giam cầm
Nay việc đã bất thành
Khiến ra tai biến cho mình
Cùng con vợ cửa nhà thử xem
Làm sao có thể giữ yên
Thôi thì cần liệu toan
Đừng để tới nước đến chơn
Ấu là phải tính dĩ-đào tiện hơn
Vây đang rộn-ràng nguy cấp
Chỉ nên cần bức tranh
Là cái dấu-tích Chiêu-Quân
Thế thì mi sẽ lại còn chẳng may
Chiêu-Quân này! mựa đừng cười
Thề không đội chung trời với mi

(Chạy vào lấy bức tranh Chiêu-Quân cấp theo, đoạn ngó tứ phía, ra bộ luống cuống)

NÓI: Cha chả! bốn phía quân vây kín-mít, tấm thân lão khó thoát qua, (tiếng quân reo lên) trời đất ôi, chính sợ e hùm chắc phải sa, vì xem quả kiến bò chẳng lọt, rồi đó, tìm mãi mới được một chỗ lỗ rào vừa chung lọt, Mao-diên-Thọ mừng lòng nói) À à, may giữ may giữ! phước thay phước

Mẹ Chiêu-Quân tới kỳ thai-sản, Vương-Trung hết sức lo rầu.

thay ! có lẽ rào dựa chỗ này đây, lão chung tuốt trốn đi mới tiện. (Nói rồi chung qua thoát thân, Lý-Lăng và quân ào vô, bắt cả nhà, chẳng sót một người, chỉ có Mao-diên-Thọ không thấy đâu cả.)

LÝ-LĂNG TRUYỀN : Quân bây, mau tìm khắp hết, phía trước đằng sau, thử coi Mao-diên-Thọ ở đâu, bắt ra để chém đầu lập tức. (Quân dạ rân, tìm kiếm khắp nơi, cũng không thấy dạng. Quân vội vàng chạy ra báo. Lý-Lăng kinh sợ, nói). Khồ thay !

NGŨ-ĐIỂM

Thánh-hoàng đả chỉ truyền nên
Bắt cho được gã Diên-Thọ này
Mà nay nó trốn rồi đây
Khiến ta thật nghĩ suy lạ dường.

NÓI LỐI : Ta phụng mạng triều-đình bắt quyết, có một thằng gian-tặc này thôi, nay để cho nó thoát được rồi, thì đến lúc hồi trào, ta cũng khó tâu bày lắm chớ.

QUÂN (dem sờ ra) : Dạ, chúng tôi đã tức-tốc, đi khắp hết các nơi, biên gia-sãng đã rồi, xin trình ngay quan lớn.

(Lý-Lăng mở sờ ra xem, lắc đầu thở dài).

LÝ-LĂNG NÓI : Úy châu ôi ! thằng Mao-diên-Thọ, từ xưa đến nay.

KIM-TIÊN

Chỉ cứ xem, đồ nội đây
Đủ biết ngay nó thật quá rồi.
Vơ-vét của-cái người thôi thôi
Thấy mà hồi ôi !
Nay hết thời, cơ mưu lậu, nên mới lòi
N như thế cũng phước trời không thôi
Có ngày khốn thay !
Thằng gian-ác ni sanh loạn
Tin mà rồi đây chẳng kịp trở tay.
Nay trừ an thì quả rất may.
Nhưng hiềm thay nó đã thoát đi
Chớ chi bắt được, chém đầu cho tuyệt
N như thế tưởng khi, khắp trong thiên-hạ.
Lấy làm hã dạ !

NÓI LỐI: Ôi thôi, của cải trong thiên-hạ, nó vét cả vào đây, dỡ sỏ ra trông thấy mà ghê, âu ta hãy xem qua cho biết. (xem kỹ một hồi) Cha chả, dòng họ nó trên bảy trăm người! ngựa đến ba muôn con! năm muôn lượng vàng, một ngàn muôn lượng bạc, còn nào là hột châu, san-hô, đồi-mồi, đai ngọc, mắng bào, áo quần, nhà cửa vân vân, thôi thì vô số kể, vô số kể. (Sấp quân lính nghe đều le lưỡi. Lý-Lăng dạy giải hết gia quyến Mao-diên-Thọ ra đề tra hỏi. Lý-Lăng nói với vợ Mao-diên-Thọ là Mễ-thị)

LÝ-LĂNG HỎI: Mày là chi của Mao-diên-Thọ?

MỄ-THỊ ĐÁP: Tôi là vợ lớn.

LÝ-LĂNG NÓI: À, mày là vợ lớn của hắn há? có vậy nghe ta hỏi.

BÌNH-BÁN-VẤN

Ai mà đi báo tin?
Đề cho chồng mi hay thoát thân?

MỄ-THỊ: Này, xin quan lớn nghĩ cho cùng.
Ngài dạy quân vây chắc tứ phương.
Thật quả nhiên dường tợ sấm vang.
Ai có hay đâu mà báo tin?

LÝ-LĂNG: Không ai bày cho, thì mi nên
Khai bây giờ đây chồng mi đang
Ở tại đâu ngõ cho truy tầm

MỄ-THỊ: Ngài thật không suy lại kỹ càng
Vả bỗng-nhiên mà một toán quân
Gần trên số ba ngàn, ít không?
Vào tận nơi áp vây bịt bùng
Dầu rằng con kiến cũng khó lòng
Chui ngõ nào cho lọt khỏi vòng
Huống chồng tôi ra được nghĩ xem?

LÝ-LĂNG: Mày nhem giấu đâu bày cạm?

MỄ-THỊ: Có phải là vật gì phương tiện?
Mà lại bảo nhem giấu, quái thay!
Thiệt nghĩ quan lớn dả vâng lời
Đi đến đây, xét cho minh bạch
Há cần chi phải hạch hỏi ai?

(Lý-Lăng không biết làm thế nào, mới phải thôi; rồi đem bọn tỳ thiếp của Mao-diên-Thọ ra tra gạn từ người. Bọn ấy đều nói là không biết cả)

LÝ-LĂNG TRUYỀN: Quân bây, nghe ta dặn đã nghe,

MẦU-TÂM-TỬ

Bọn chúng bây áp lại tận tâm
Niêm nhà cửa của kẻ gian-thần
Bắt hết trong bọn gia-quyển nó
Gái trai lớn nhỏ chớ dung
Rồi gông-trói giải về liền
Đề tâu cùng thánh-thượng ngỏ đem
Đến ngọc-môn trăm quyết mới ưng.
Thấy đều sẵn đồng lực hiệp tâm.
Trừ gian-thần, sau đề gương

QUÂN:

HẠ MÀN

MÀN THỨ BẢY

(Dỡ màn ra thấy Lỗ-Phi ngồi ra vẻ đắc chí.)

LỖ-PHI NÓI: Thiệt là, người hữu phước được vào đài-các, kẻ vô phần cam khổ lãnh-cung, trời xét ra cũng quá chịu lòng, ta nghĩ lại rất ưng thừa dạ.

THẾ-NỮ (vào qui): Dạ, nội-giám vắng Hoàng-hậu, đem chiếu-chỉ đến nơi, nên tôi vào bẩm lĩnh-bà hay.

LỖ-PHI NÓI: Bây cứ việc ra ngoài, đề đó (Thế-nữ lui, Lỗ-phi ngồi nghĩ kinh sợ nói): Quái thay, nay có chiếu Chánh-cung như thế, chắc việc ta bại-lộ chơn-tinh, trời dặt òi, nghe qua đường sét đánh bên mình, nghĩ lại biết ăn-năn đả muộn.

NỘI-GIÁM (bước vào nói): Có chiếu Hoàng-hậu, sao chưa chịu nghinh-tiếp? (Lỗ-phi qui, cúi đầu, nghe nội-giám tuyên đọc) « Chánh-cung Hoàng-hậu chiếu rằng: Lỗ-phi, người Việt-Châu, ý của lo thiên-sứ, đề được tiến cung, bày mưu hại Châu-Quân, đồng lửa cùng Mao-diên-Thọ. Lại dèm-pha

nịnh-hót, toan đoạt ngôi chánh-cung, tội dã rõ-ràng. Nay phải truất bỏ, không được ở Tây-cung, lại phải giam vào lãnh-cung, để đền-bồi tội-ác. Khâm tai.» (Nội-giám đọc xong, liền lột mũ áo, dắt Lỗ-phi đi ngay, Lỗ-phi chưa kịp than-vắng câu gì, chỉ có la hai tiếng «Trời ôi» rồi thì phải bước theo nội-giám. Bỏ sơn-thủy đường xuống. Nội-giám dắt Lỗ-phi ra.)

LỖ-PHI THAN: Thôi rồi, còn chi đâu mà kể.

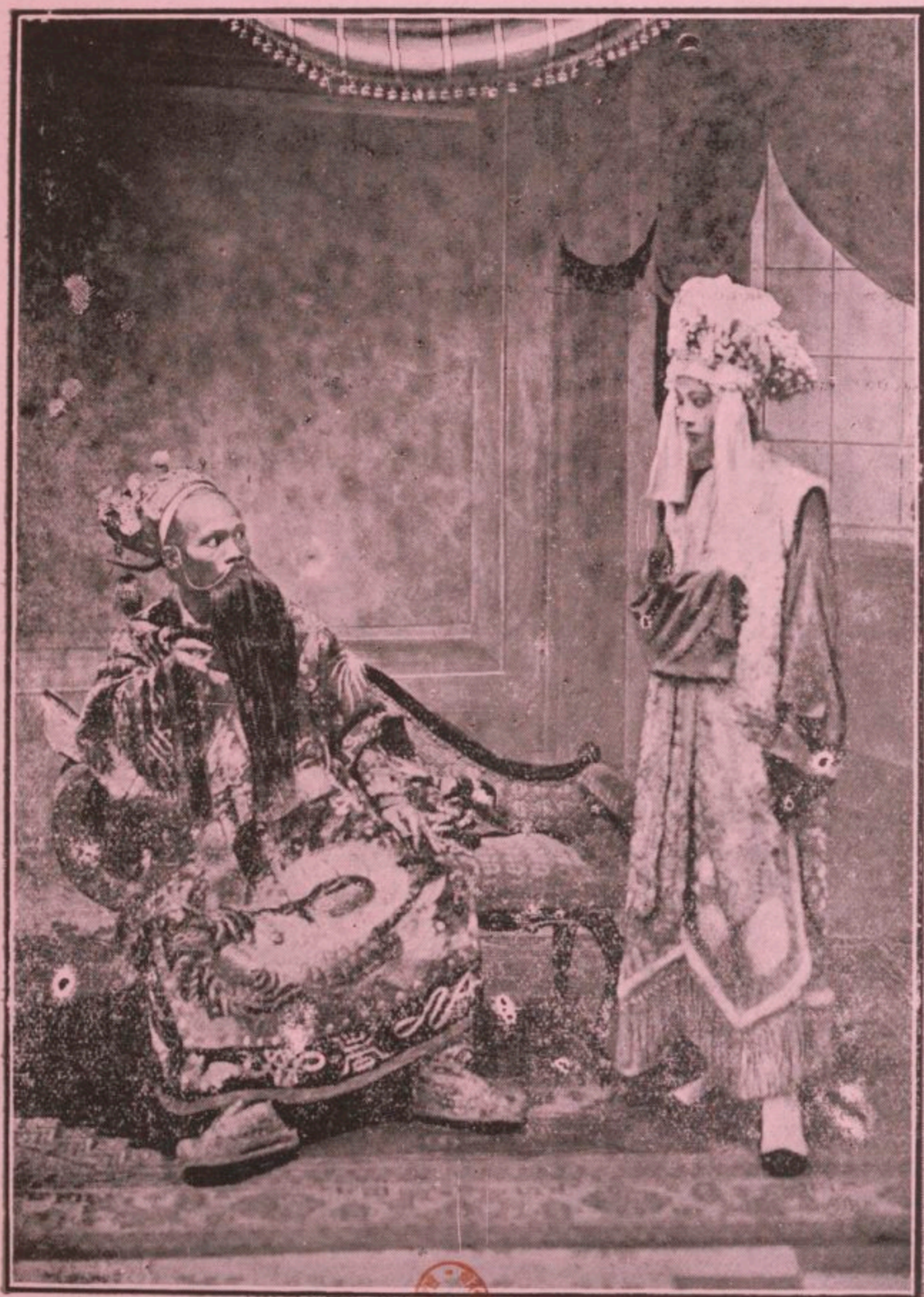
NAM-AI

Chốn lãnh-cung nay, thôi cam cái phần.
Khóc than chỉ đau-đớn cho thân.
Cũng bởi mình làm nhiều điều không công
Vớ gả Mao-diên-Thọ
Làm Chiêu-Quân khốn cùng
Nào ngờ nay nước đến chun,
Mới biết sám hối dã quá
Trước ở chốn lãnh-cung thì Chiêu-Quân.
Có thể mong thoát được
Chừ ta đây ngán-ngâm
Đã trái ý Chánh-hậu thường cam
Đày vào đây chưa biết đến mấy mươi năm
Mong nhờ võ-lộ hoàng-ân
Đề thoát-ly còn thấy cái thân an-nhàn.
Nghĩ lại thêm đau-đớn đòi cơn.

(Nội-giám và Lỗ-Phi đi khuất. Tắm sơn-thủy đường kéo lên, trông thấy lãnh-cung).

TRƯƠNG NỘI-GIÁM NÓI: May cho lệnh-bà Chiêu-Quân biết chừng nào! Nếu chẳng có Chánh-cung minh-xét, thì mong chi ra được chốn này, còn như Lỗ-phi, dã mong lòng ám hại người ngay, chẳng nay thì mai đây, cũng sẽ phải đền bồi tội-lỗi. (Nội-giám đem Lỗ-phi đến giao cho Trương-nội-giám. Trương-nội-giám trông thấy, lấy làm vừa lòng, nói thầm rằng.) Mô-phật! tuần hườn xây chuyền, mưu sâu thì họa cũng sâu, cho hay thiện ác đáo đầu, muôn sự ai nào tránh khỏi. (Trương-nội-giám đem Lỗ-phi vào lãnh-cung, trông bốn mặt tường, những bắt lạnh lòng ghê sợ).

LỖ-PHI (ứa nước mắt, than): Trời đất ôi, bốn phía tối-tâm lạnh-lẻo, một mình ngo-ngần thảm-thương, cha mẹ ôi, cha mẹ nào có rõ có thông, phần con dã hết trông hết đợi, rồi đó.

Chiêu-Quân tâu cùng vua Hán, xin cho người đến rước
cha-mẹ mình. Vua Hán lấy làm ưng dạ.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

Thôi thôi, sống đã khổ, sống vầy thêm khổ, chết còn hơn
chết quách là hơn. Bệ-hạ ôi!

NGÂM: « Thôi rồi một cuộc ái-ân,
« Từ đây âm-cảnh, dương-trần cách xa.

VỌNG-CỒ

Từ ngày nay xa-cách
Ân-ái kể xiết muôn-vàng
Cùng nhau ngỡ cho vuôn-tròn
Duyên bách niên phĩ nguyên
Lòng sâu tính toan mưu thâm.
Thế mà nào hay mắc vòng họa thâm,
Kìa Chiêu-Quân khốn-khở
Nhưng cũng còn được trở về cung
Minh nay khổ thân vô hạn
Không có ngày thoát nạn rồi đây
Thì chi bằng chết đi hết đời
Là khỏi đọa khỏi đày
Cha mẹ này có hay?
Công âm bổng dưỡng dục từ đây
Thôi quả thật hết trông đáp-bồi
Con nghĩ càng thêm cay-đắng thay!
Ôi xét lại cuộc đời
Như giấc mộng mà thôi
Vinh nhục thử biến-di mấy hồi
Thôi thế thì, thì thôi tiếc chi.

(Lỡ-phi than-thở chán rồi, nghĩ cách tự-tử. Sẵn có dải khăn, bèn
buộc vào trụ giường)

THAN: Chốn lạnh cung này, bốn mặt trường vôi lạnh-lẻo,
một thân hồng-phấn cầm-giam, kiếp sống thừa chết phức
là hơn, đời đã khổ còn mong gì nữa!

NGÂM THI

Dám trách chi ai, chỉ trách mình
Lòng tham dễ thẹn kiếp phù-sinh.
Công danh phú-quí, trường xuân-mộng
Tỉnh giấc khôn ngăn nổi bất bình.

NGÂM: « Còn chi dan-díu với đời
« Mượn dây oan-nghiệt, dứt rồi kiếp sinh.
(tự tử)

TRƯƠNG NỘI-GIÁM NÓI: Lịnh bà sao bữa nay ngũ trưa
quá, chừng này mà còn chưa chịu dậy ! (bước vào thấy thầy
Lỗ-phi, kinh-hãi la lên) Cha chã ! sao mà thân-thể như vậy ?
trời đất ôi ! chết rồi, tự tử rồi. Có vậy ta hãy mau mau.

LONG-HỔ-HỘI

Vào tàu-bày, thiên-tử hay
Cho kẻ vô, khán vit-tích
Kẻ mà ta đây, khó lòng khỏi tội
Ta định chừng ngay, chắc là nay
Hối-hận rằng mưu, đã trót lời.
Âu phải vô đây, dền tội kia
Vi vậy nên, nay toan hủy mình.

HẠ MÀN

MÀN THƯ TÁM

(Dỡ màn ra thấy sơn-thủy đường)

MAO-DIÊN-THỌ NÓI : May cho ta giữ ! nếu ta không
sớm tỉnh, mà tìm chốn thoát thân, thì ngày nay đây, có lẽ
đã làm quỷ không đầu rồi. Vua Hán vì nghe lời Chiêu-Quân,
mà sai Lý-Lăng đem quân đến, vây nhà ta nguy-khôn thập
phần, hôm nay ta trốn thoát rồi, nhưng đi đến đâu cũng
nghe người ta nói với nhau rằng : gia sản ta đều bị tịch biên,
cả nhà lại phải còn chết chém. Nếu vậy thì.

KIM-TIÊN

Thử nghĩ coi, thù trọng thay
Ta quyết nhiên chẳng đội chung trời
Nay đã trốn khỏi rồi nguyện xin
Báo cừu mới ưng.
Âu ta cần, qua Phiên liệu, xin qui hàng
Tàu các có, bấy giờ lại thêm

Sẵn-sẵn bức tranh
Trình dưng hễ vua Phiên chịu
Đoạn rồi thì ta toan liệu xúi Phiên.
Xin thì đem binh đến Hán-bang,
Ngỗ hầu gây ra mối chiến tranh
Bắt Chiêu-Quân dặng, hả lòng căm hận.
Thêm khuấy rối cho, Hán-vương khốn nạn
Mới là ưng bụng.

NÓI LỐI : Ta nghĩ lại trong mười mấy năm trời, mũ cao áo rộng, chức trọng quyền tôn, cả các quan văn võ trào thần, ai mà chẳng vào lòn ra cúi. Nay chỉ vì một con Chiêu-Quân, mà nó làm cho, gia thế tiêu tan như khói, vợ con cả thấy thác oan, tấm thân ta chui-nhủi gian-nan, chịu đói khát muôn phần cay đắng. Ôi thôi, thù rất nặng thù không quên dặng, Chiêu-Quân còn vua Hán cũng còn, thì Thọ này quyết một liều thân, không sống sót chi thêm đau-dớn. (đoạn ngâm-nghĩ) À à, phải rồi, phải rồi. Ta nói đến nước Phiên, thì lại nhớ tên Vệ-Luật. Vệ-Luật hiện nay là một vị đại-thần ở Phiên; nhưng trước kia.

HÀNH-VÂN

Hắn vốn là, đệ-tử ta mà !
Sau lại nhà vua, mới sai đi sứ
Qua đến nước Phiên, hắn ở luôn chẳng
thèm chẳng trở lại
Đến nay chức lớn
Lại quyền to, thế mình nên qua
Kể sự tình nguyên-do rõ-ràng
Đề nhờ hắn liệu, tấu cùng vua Phiên
Cho lão qui-hàng, bấy giờ rất tiện
Sẵn-sẵn tranh, còn chi quý hơn
Vả Chiêu-Quân vốn, có sắc phi thường
Chơi nước nghiêng thành
Thấy từ nhiên lòng sanh tưởng-tơ
Cơ bấy giờ ta sẽ thừa cơ
Nói vô ít tiếng
Ắt sau trả được oán to !

(Mao-diên-Thọ đi khuất. Kéo sơn-thủy đường lên thì thấy
đình Vệ-Luật)

VỆ-LUẬT (ngồi nói): Ta hãy còn nhớ năm xưa, ta làm

quan bên Hán, bị các quan ngự-sứ, họ vẫn cứ tâu lên, không cử ai đi sứ hòa Phiên, chỉ quanh-quẩn một mình ta chịu, may sao.

NGŨ-DIỂM QUA BÀI-TẠ

Vốn mình chẳng có người thân
Sốt đầu lại Hán-bang thiết mìnng
Vây nên lúc ấy hoà Phiên
Đãi tôi thật rất nên hậu tình
Rồi còn lại khuyên mình
Về hàng thuận chúa Phiên
Lóng nghe lọt, đẩy tôi chịu liền
Từ mấy năm trường sung sướng
Làm đến Tể-tướng tự-nhiên
Quyền-thế đã lớn lại sang
Sướng hơn tại Hôn-bang thập phần

MAO-DIÊN-THỌ (bước đến, nói): À à, đây là đến dinh Tể-tướng Vệ-Luật rồi đấy mà! (Quan Phiên trông thấy Mao-diên-Thọ dị hình dị dạng, liền xốc tới quát-tháo làm dữ).

QUÂN PHIÊN NÓI: Bờ này gả kia.

BẢN-TIÊU

Gả lại đến đây có chuyện chi?
Cái bộ ngấm-trông rất là kỳ!
Quả-nhiên thôi dị dạng
Tựa như bọn bên Hán-dinh dọ tình-hình

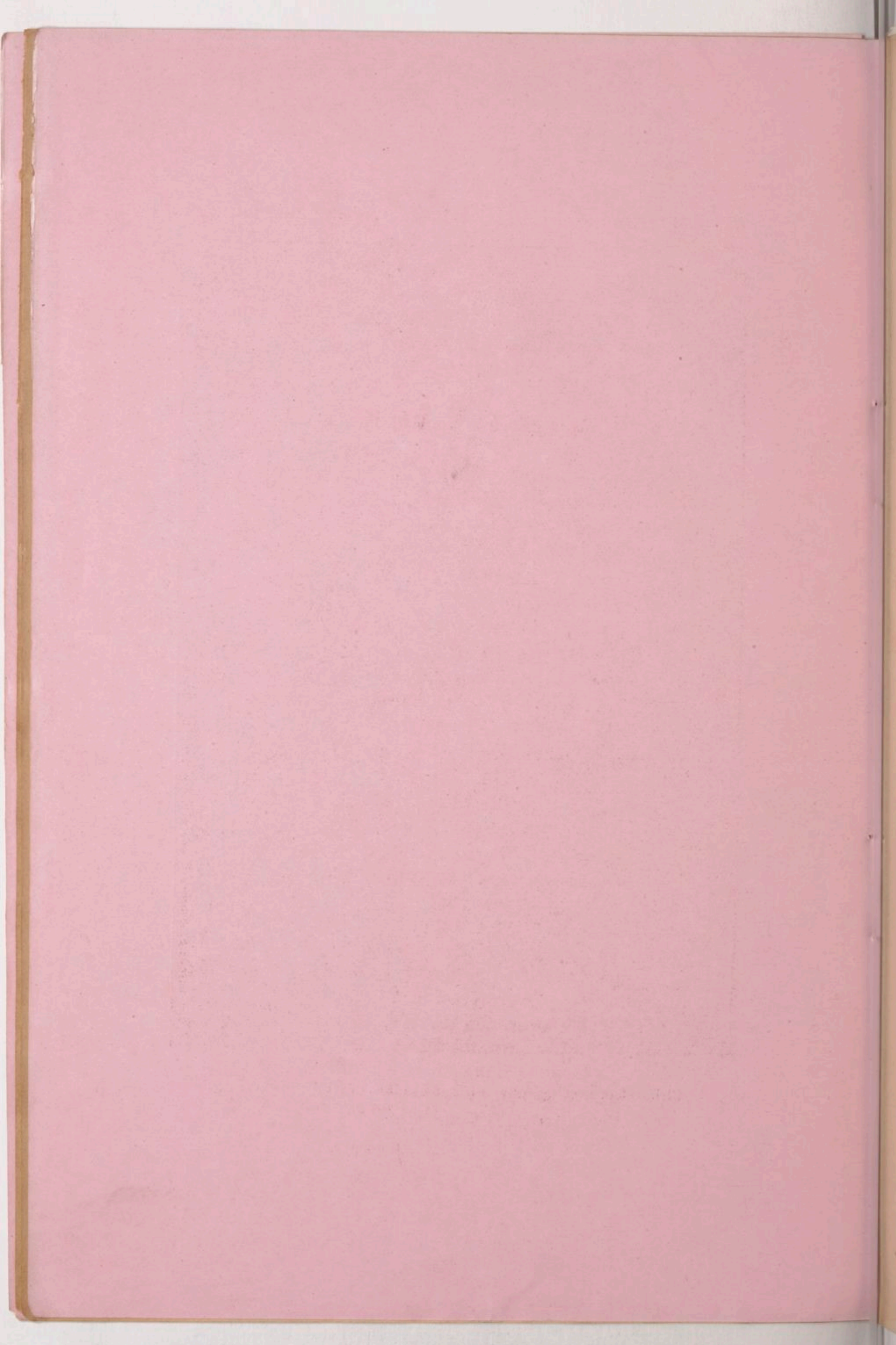
M.-D.-THỌ: Xin cậu mưa, đừng ngại dạ,
Tôi mặt lạ, mà thật sạ
Đến đây không định dọ
Lại mong gặp quan lớn hầu được trần-tình

NÓI LỐI: Này cậu, tôi không phải kẻ đi dọ thám, vốn là quan bên Hán đến đây, chính tên Mao-diên-Thọ là tôi, với quan lớn nhà này quen biết. Đến nay có việc, cơ mặt muốn vào, để bày tỏ trước sau, nhờ cậu vô bầm lại.

QUÂN-PHIÊN NÓI: Được, có vậy ngài hãy đứng đó. (quan vào báo) Dạ bẩm tướng-công, hôm nay có một người lạ mặt, tên gọi Mao-diên-Thọ tự xưng, là quan bên Hán vốn có tình, cùng với tướng-công xin yết-kiến.

Chiêu-Quân cùng cha mẹ đoàn-viên, cúi đầu lạy mừng.

VỆ-LUẬT NÓI: Để đó mặc ta. (quân lui) Lạ này, thầy ta vốn đang làm tể tướng, bên Hán-triều vui hưởng vinh hoa, sao tự nhiên bỗng đến đây cả? tất là có sự gì biến-cổ. Âu là ta kịp mời vào. (Nói xong truyền quân mở cửa giữa đề nghinh tiếp. Vệ-Luật bước ra cúi đầu chào.) Kính chào lão-sur, chẳng mấy khi lão-sur đến, chúng tôi không kịp tiếp-nghinh, cam thất lễ vô cùng, dám cúi xin tha lỗi.

MAO-DIÊN-THỌ NÓI: Ngài dạy quá lời, có đâu tôi dám.
(Hai người dặt nhau vào trong.)

VỆ-LUẬT NÓI: Dám bầm lão-sur, chẳng hay.

Tiếp TỬ-ĐẠI

Lão-sur đã ở làm quan
Bên Hán-triều oai-danh khắp xứ
Trót một đời vinh-hoa phú qui
Cớ sao mà hôm nay lại chỉ
Sang đây như thế.
Chẳng có quân lính gì cả vậy?
Quả nếu có sự gì
Lão-sur cứ việc tỏ bày
Cho tôi tường chớ ngại điều chi.
M.-D.-THỌ : Hôm nay số là tôi đây.
Cũng bởi vua Hán không nghĩ cạn
Mà đi vội nghe lời.
Chiêu-Quân tấu đó thôi
Bắt cả nhà chúng tôi giết ngay
Cũng may tôi được thoát đây
Vẫn nghe ngài ở bên này, vốn
Oai quyền lẫy-lừng
Nên tôi quyết đến xin
Mong ơn ngài đoái-thương
Ngỏ tấu lên Phiên-chúa nói rằng :
..... Tôi quyết đến qui-hàng
Phiên chúa nếu đã ưng
Dùng tôi, tức thì dùng.
Tranh của nàng Chiêu-Quân chắc thấy
Thế nào, cũng động tình
Tất-nhiên cất binh sang.
Đánh Hán giành mỹ-nhân.

VỆ-LUẬT :

Khiến nó không có thể được gần
..... Chung-chạ với Hán-hoàng
N hư thế tôi mới hã tấm lòng
Dám xin ngài nghĩ giúp giùm
Vả lão-sur hôm nay đã cậy
Vậy tôi nguyện tận tâm
Dịp rất may lão-sur khá liệu
Dành phương-kế sẵn-sàng
Mai tôi tiến triều xem
Tấu sự tình lão-sur với vua Phiên.
Hề tôi tiến-cử tức-nhiên
..... Lão-sur được sắc phong.
Cũng giữ-chức đại-thần
..... Không đến nơi phải buồn.
Sau cất binh khuấy-rối Hán-hoàng
Cho trả được
Cái thâm thù Chiêu-Quân, đó mới ưng.

NÓI LỐI: Có vậy, lão-sur cho tôi xem bức tranh Chiêu-Quân coi thử nào ! (Mao-diên-Thọ nói : Được ! đoạn lấy ỡ trong đây xô ra cho Vệ-Luật xem. Vệ-Luật khen) Cha chả ! cứ như bức tranh này thì.

KHỐC-HOÀNG-THIÊN

Quả-nhiên quốc sắc, chúa Phiên thấy chắc
Phải động lòng thương, tiếng thiên-hạ đồn
Vẫn không mấy khi sai nên.
Việc dầy từ-nhiên
Chắc xong, lão-sur an tâm
Chờ sáng ngày tấu vua Phiên

M.-D.-THỌ : Đến đây ngõ-ngàng, có ngài cho nên
Dám xin giúp giùm, đó là ơn thâm.

VỆ-LUẬT NÓI: Lão-sur đi đường mệt-nhọc, có vậy cứ vào an nghĩ là hơn.

MAO-DIÊN-THỌ NÓI: Cảm ơn ! việc ấy xin ngài ráng giúp.

HẠ MÀN

MÀN THỨ GHÍN

(Dỡ màn ra thấy vua Hán ngồi với Chiêu-Quân)

VUA-HÁN NÓI: Tây-cung ái-phi ôi, trăm cùng với ái-phi đây kể, từ ngày gương kia bề lại lành, thử nghĩ xem trong cuộc chung-tình, xiết bao nỗi ái-ân đầm-ấm.

CHIÊU-QUÂN NÓI: Muôn tâu bệ-hạ, đó là cái phước riêng của thần-thiếp. Nhưng thần-thiếp nghĩ đến chùng nào, thì lại càng không được yên tâm chùng nấy, đó bệ-hạ.

VUA-HÁN HỎI: Ái-phi nói như thế, là ý làm sao?

CHIÊU-QUÂN ĐÁP: Muôn tâu bệ-hạ, vả chẳng bệ-hạ đã có lòng thương yêu đến thiếp.

LƯU-THỦY-ĐOẢN

Thì lòng này toại thay
Ơn biển trời đời đời tạc-ghi
Việc sung-sướng kể xiết chi
Nhưng cha mẹ tôi thời xa cách
Từ bấy nay bắt tin-âm
Thật chửa trông thấy nhau một lần.
Vậy thì xin chúa rộng thương
Cho quân sang rước vô Kinh,
Ngỏ mong được với nhau một đàn
Thì thật là trọn nguyên ngày xanh.
Thiếp đây thệ quyết xin ngậm vành
Này thôi ái-phi mưa đừng.
Chớ có lo, trăm xin vui lòng.
Truyền bảo đến rước hai thân.
Để cho được sum-hiệp với con
Hầu chung vui bỏ cơn đợi-chờ.

VUA:

(Chiêu-Quân lạy tạ vua Hán)

VUA-HÁN TRUYỀN: Nội-giám, mau đòi quan Triệu học-sĩ vào đây! (nội-giám vâng lệnh bước ra).

TRIỆU HỌC-SĨ (bước đến nói): Thánh-thượng cho nội-giám triệu ta vào, không biết có việc chi truyền dạy, (bước vào) Dạ, hạ-thần phụng mạng ứng hầu, chúc thánh-hoàng vạn tuế.

VUA-HÁN NÓI: Này quan học-sĩ, nhà ngươi hãy mau phụng chĩ, tới Việt-Châu với Vương hoàng-thân vào Kinh, ngỏ cùng với tới Tây-cung, cùng chung hưởng vinh-hoa phú-quí. (Triệu học-sĩ lãnh mạng lui ra. Vua day lại nói với Chiêu-Quân.) Ái-phi ôi, trăm đối với ái-phi, thật là: Núi nặng không qua tình nặng, đất dày khó vì nghĩa dày, ái-phi mà ao-ước điều chi, trăm dây cũng làm y như thế.

CHIÊU-QUÂN NÓI: Bệ-hạ ôi, từ buổi dặng dựa kê long-thê, cuộc ái-ân xiết kẻ muôn vàng, nay mà bệ-hạ, lại cho với cha mẹ tôi sang, thật ân-đức cầm bằng trời biển.

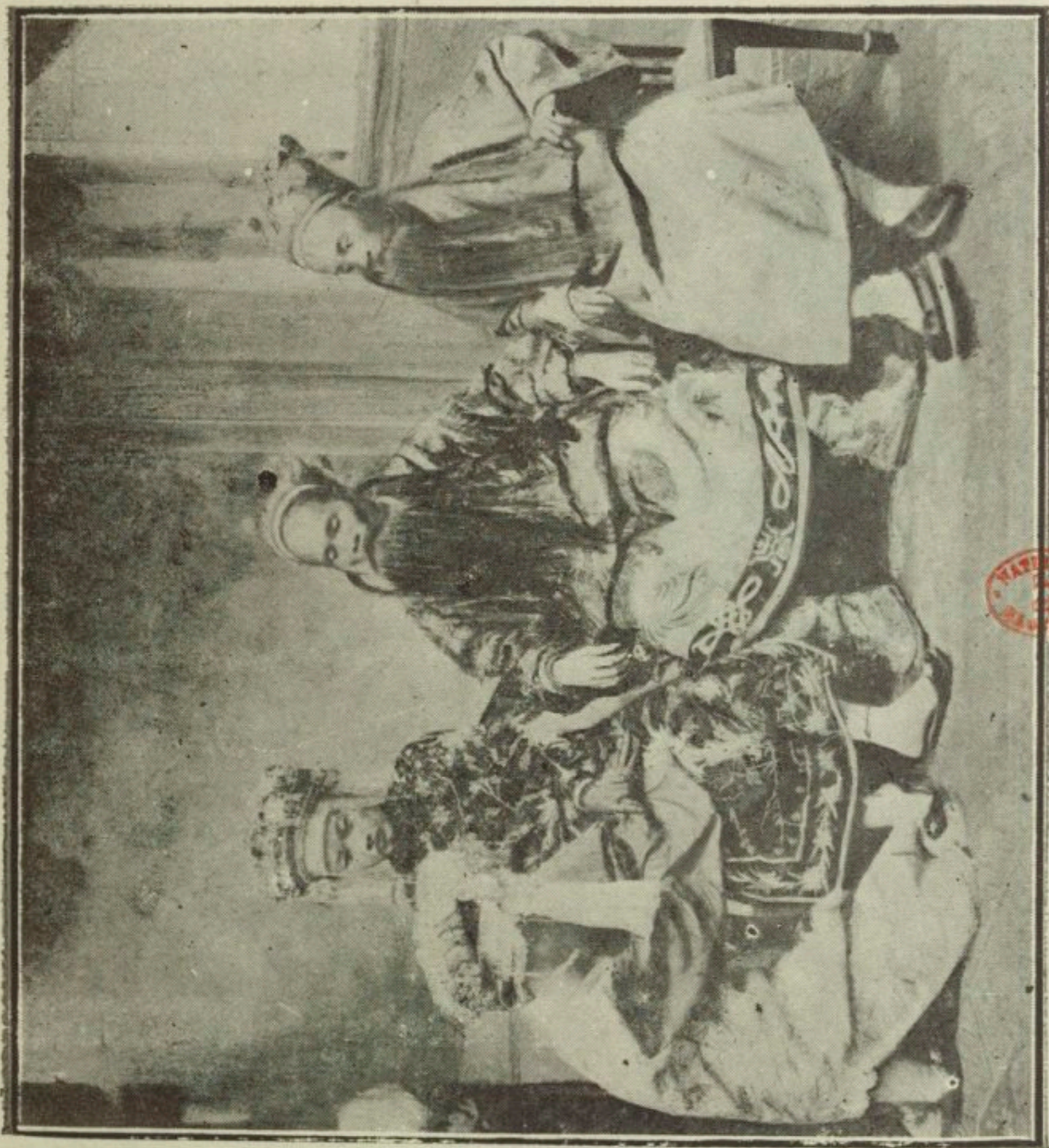
TRIỆU-HOC-SĨ (vào tàu): Dạ, muôn tâu bệ-hạ, hạ thần phụng mạng, đến tận nơi rồi, tuyên-đọc thánh-chĩ xong-xuôi, thì tri-phủ là Ngô-văn-Quy. Người nói rằng:

HÀNH-VÂN

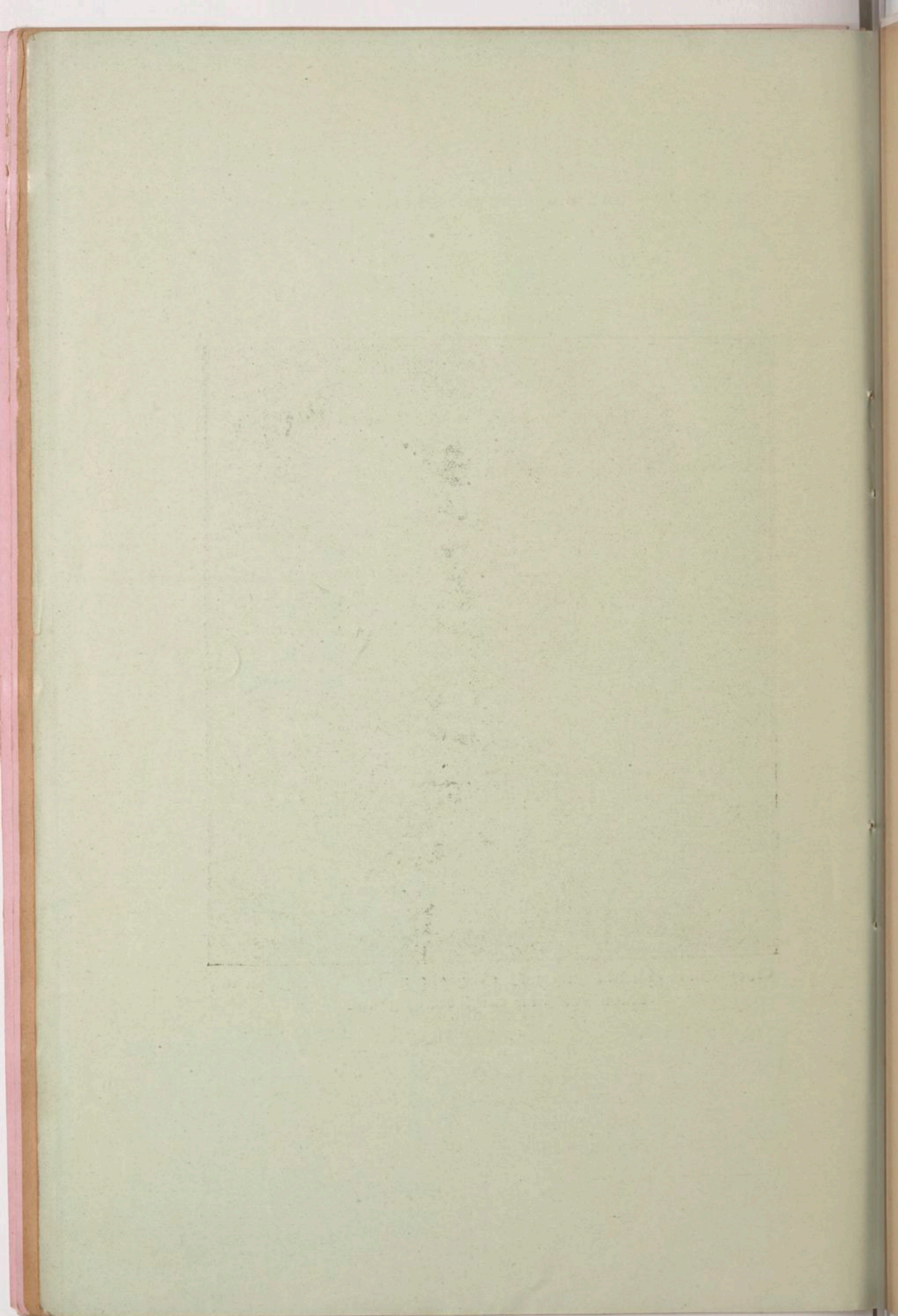
Hiện nay người, mới được bỏ ngời.
Tri-phủ mà thôi.
Thế nhưng nghe nói : quan phủ trước đây
Chính họ Vương có người con được
Tiến cung nhưng bởi
Có tội nên thánh hoàng dạy đem
Giam-cấm vào lãnh-cung chẳng dùng.
Cớ mà thân-phụ, của nàng Chiêu-Quân.
Phải cách quan liền, lại cùng quyến-thuộc
Bắt đày ra Liêu-đông ở ăn.
Đến nay đây có, thánh-chĩ như vậy,
Bảo phải cho với
Vương hoàng-thân thì nay có dáu.
Nên hạ-thần kịp trở về tàu
Nếu như thế ấy
Chắc Mao-diên-Thọ thiết mưu.

VUA (tức giận) NÓI: Cha chả! thằng Mao-diên-Thọ dám mạo chỉ để làm hại hoàng-thân, nay dẫu bắt được nó, phân thây làm trăm mảnh cũng còn, chưa hề được tấm lòng của trăm.

CHIÊU-QUÂN THAN: Trời đất ôi, nếu vậy, Mao-diên-Thọ thiệt là tàn-nhân, khiến cho ta nghĩ đến dáu lòng, nó dả toan kế quĩ mưu thần, khiến ta đến lãnh-cung chịu khổ.

Chiêu-Quân, sau khi gặp mặt cùng cha mẹ, nổi mừng lộn tui, khiên vua Hán cũng thương tình.

Nhưng thế chữa ư; lòng đành dạ, lại còn thêm dày-đọa hai thân, Mao-tặc mây hởi mây!

NGÂM: « Bao giờ ta trả được hờn,
« Bắt mi uống huyết mới đành dạ cho.

VUA-HÁN NÓI: Thôi, ái-phi chớ có than-thở, để trăm truyền quan học-sĩ tới Liêu-Đông rước hoàng-thân cho, còn thằng gian-thần kia, trăm đả dạp họa đồ-hình, phân-phát khắp trong nước. Rồi đây chắc nó cũng khó lòng mà thoát được lưới trời (Nói đoạn liền sai Triệu học-sĩ thẳng tới Liêu-đông. Triệu học-sĩ phụng chỉ bước ra.)

CHIÊU-QUÂN NÓI: Muôn tâu bệ-hạ thiệt là :

LƯU-THỦY TÀU-MẢ

Vì việc riêng, thế mà nhọc công
Thật là ơn, sánh dường non Thái.
Cho nên, thiếp thêm ngại trong tấm lòng.

VUA :

Có gì cho lắm,
Nay ái-phi nghĩ thôi thật lắm,
Vì nhân-duyên với nhau lại còn.
Phân chi điều công với tư riêng.
Cùng gọi cho, là ân thâm,
Xui nên trăm buồn.

(Triệu học-sĩ đưa vợ chồng Vương-Trung vào. Vợ chồng lạy vua, chúc câu vạn tuế. Vua truyền cho ngồi, đoạn phong Vương-Trung làm quốc-trượng, Diêu-thị được phép ra vào trong cung với Chiêu-Quân. Lại truyền cho công-bộ một tháng phải làm xong lâu đài cho vợ chồng quốc-trượng ở. Chiêu-Quân bước xuống ôm cha mẹ mừng mừng tủi tủi, biết bao là tình).

CHIÊU-QUÂN NÓI: Cha mẹ ôi, ngày nay mà con được còn trông thấy cha mẹ đây, thì thật phước trời dành để.

DIÊU-THỊ NÓI: Vương-Từ ư con ôi, mẹ hiện nay mờ mắt, mà dường như trong giấc chiêm-bao.

VƯƠNG-TRUNG NÓI: Con ôi, nỗi sanh-ly đau-dớn biết chừng nào, thân dày đọa khốn-cùng khôn xiết kể.

VỌNG-CỔ

Từ ngày con xa cách
Luôn những mỗi mắt trông chừng
Mà chưa thấy tin vui mừng

Thêm xảy ra nỗi buồn
Từ-nhiên có quan quân cùng
Kéo vào hành-hung nói rằng là vung
Là mình vung thánh-chỉ
Đi đến mà bắt mẹ cùng cha
Đày ra xứ xa hơn tội
Con đã làm ở tại hoàng-cung
DIÊU-THỊ : Từ bấy giờ xiết bao khốn cùng
Ngày nay được hã lòng
Thật cũng nhờ bởi chung
Trên thánh-hoàng đã rộng lòng thương
Vỏ-lộ rưới chan khắp cùng
Ơn đức này ngàn năm dám quên
CHIÊU-QUÂN : Cũng bởi dựa gian thần
Mao-diên-Thọ nó thù thâm
Nay rốt cuộc phải lâm tai-nàn
Như thế thì cao-xanh chí công.

NÓI LỐI : Mẫu-thân ôi, chẳng hay mới rồi, mẫu-thân sanh sản, mà em trai hay là em gái đó vậy ?

DIÊU-THỊ ĐÁP : Em gái đó con. Mẹ lại đặt nó là Thoại-Chiêu-Quân, theo như lời con dặn.

CHIÊU-QUÂN HỎI : Bây giờ em con ở đâu ?

DIÊU-THỊ ĐÁP : Nó đang ở tại dinh quan Triệu học-sĩ.
(Chiêu-Quân truyền cung-nữ đến dinh ẵm Thoại-chiêu-Quân vào. Cung-nữ ẵm vào, trao cho Chiêu-Quân)

CHIÊU-QUÂN (nhìn nói) : Này em, chị đây em ! tội nghiệp cho em tôi thời thôi. . . . ! vừa mới lọt khỏi lòng, mà đã phải mắc vòng lao khổ.

VUA (nhìn rồi khen) : Tiểu-thơ dầu còn ít tuổi, mà dung nhan sắc-sảo lạ thường, thật là quả giống chị như khuôn đúc đó.

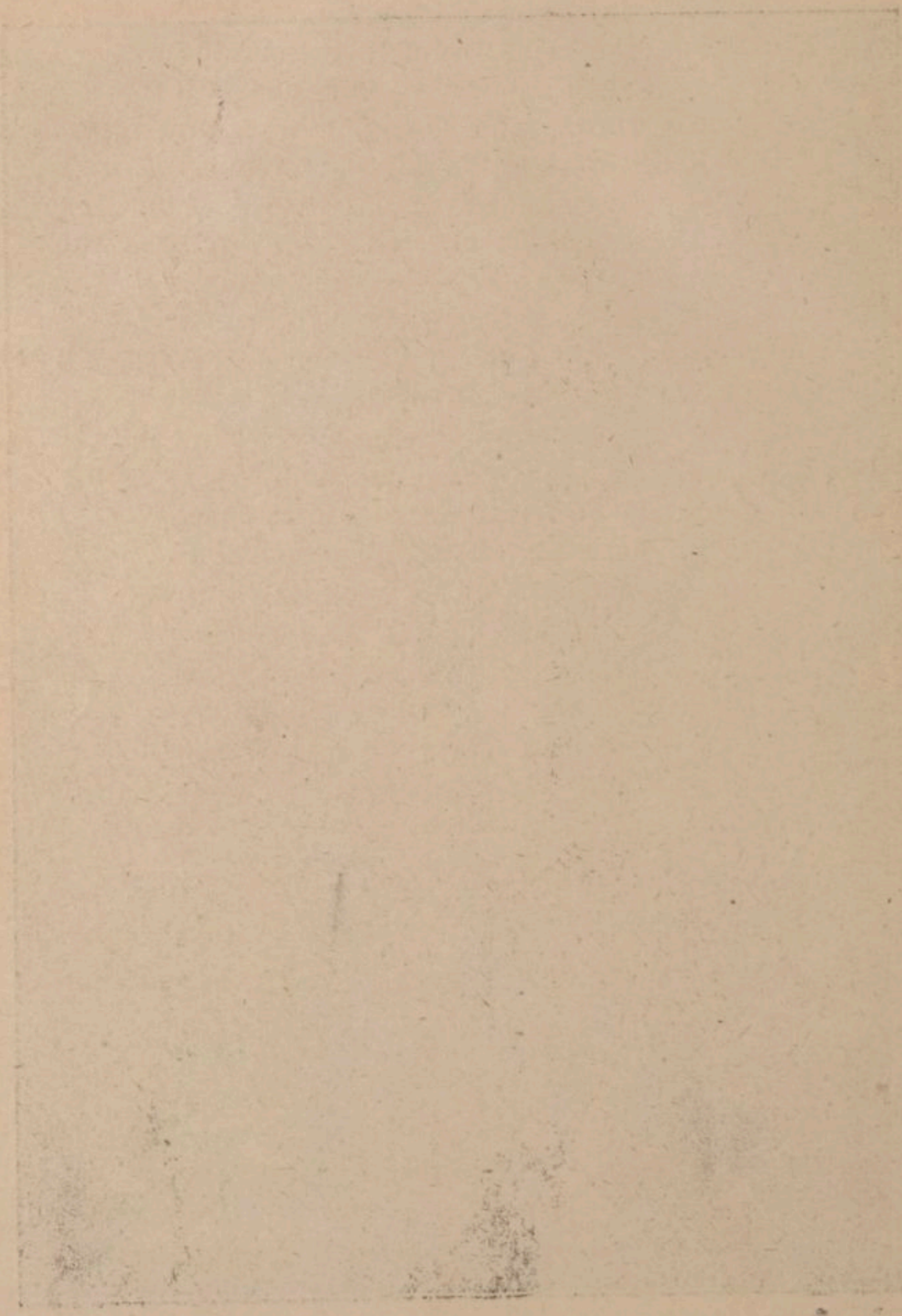
CHIÊU-QUÂN HỎI : Thừa mẫu-thân, em con năm nay, chừng như ba tuổi thì phải ?

DIÊU-THỊ NÓI : Phải, em con năm nay lên ba.

CHIÊU-QUÂN (trao em lại nói) : Cha mẹ ôi, như ngày nay đây, là :

Chiêu-Quân, sau khi được vào Tây-cung, mới xin vua Hán cho vờ cha mẹ đến. Hiện cùng nhau gặp-gỡ phi-nguyên.

Copyrighted material. The text is faint and illegible, appearing to be a copyright notice or a title at the bottom of the page.

BÌNH-BÁN VẤN

Vui mừng thôi xiết chi.
Trót năm trời phân-ly thảm thay
Ngày nay đây đã thấy nhau rồi
Dường như đang giấc mộng tỉnh ngay
Bởi trước kia mình thật lắm tay
Quân bất lương gian thần đó thôi
Tuy nhiên, hoàng-thiên còn thương, xui
Cho sum-vầy nhau hầu chung vui
Đề bù cơn góc biển ven trời
Thì thật may ! thôi thật quá may !
Ơn móc mưa nhuần gọi xiết chi
Hoàng-thượng đã cho vời đến đây
Hầu mẹ cha vời con hiệp-vầy
Phải làm sao báo đáp ơn dày
Chí như loài gian-tặc kip chầy
Cũng là không thoát được khỏi đây
Mừng được đến nay hoà-hiệp
Tuy biết rằng những hồi ly-biệt
Thì mẹ cha khổn-khổ lắm thay
Nhưng chẳng qua cũng bởi cơ trời
Xui khiến cho trước kia phải nạn
Rồi thì nay cùng dựng hiển-vinh

V.-TRUNG :

DIÊU-THỊ :

CA RAP :

VĂNG

VAN-THÀNH-BAN

Gánh hát-bộ kim-thời của Mme Trần-minh-Hiếu, tức là cô-sáu Hồ-anh-Huê ở Cần-thơ.

Là một gánh hát đủ sơn-thủy đẹp, áo-mào mới, đào-kép đông, thỉnh-sắc có, từng diễn khắp Saigon, Chợ-lớn và lục-châu, được khán-giả khen-ngợi chẳng cùng.

Vậy Trương-quang-Tiền xin có mấy lời giới-thiệu.

Tôi là Annam

Tôi chỉ mua Savon

của hàng Annam

bán mà dùng.

Savon trắng

HIỆU MẶT TRỜI MỘC

và Savon đen

HIỆU CON RỒNG

của hàng Annam Háovinh Côngty là
tốt nhứt, cứng nhứt, ngọì nhứt, bọt
nhiều, lâu tiêu, giặt không mục đồ.

Biên giá 3000 đ.
Số 100 Đường Quang Tiến
Impri meixua Nay
Saigon 9/2/28

[Handwritten signature]